

Kooskõlastustabel

1. Eesti Väike- ja Keskmiste Ettevõtjate Assotsiatsioon	Justiits- ja Digiministeeriumi märged
1 Eelnõu kohaselt võib isikuandmeid, sealhulgas eriliiki isikuandmeid, andmesubjekti nõusolekuta teadus-, ajaloouuringu- või statistikatöö (edaspidi <i>uuring</i>) eesmärgil töödelda eelkõige, kasutades pseudonüümimist või muud samaväärset kaitset pakkuvat meetet. Pseudonüümimisega või muu samaväärse meetmega on eelnõu järgi tegemist, kui on täidetud kõik järgmised tingimused: 1) enne isikuandmete üleandmist uuringu tegijale need pseudonüümitakse või kasutatakse muid asjakohaseid kaitsemeetmeid päringu saanud andmekogus; 2) uuringu tegemisel ei või teha lisatoiminguid, mille tagajärjel saab isiku tuvastada; 3) uuringu tulemus, sealhulgas tulemuse töötlemine, ei tohi võimaldada tuvastada isikut, kelle isikuandmeid, sealhulgas eriliiki isikuandmeid, töödeldi; 4) töödeldavate isikuandmete põhjal ei muudeta andmesubjekti kohustuste mahtu ega kahjustata muul viisil ülemäära andmesubjekti õigusi ega avaldata talle kahjulikku mõju. Siin ei ole tegemist pseudonüümimise või muu samaväärse meetme tingimustega, vaid pseudonüümitud või samaväärse meetmega kaitstud isikandmete töötlemise tingimustega. Loetelu neljanda punkti näol on tegemist ka sama paragrahvi lõikes 6 toodud tingimuse mittevajaliku kordusega.	Eelnõu ja seletuskirja muudetud. Selgitame, et IKS kohaselt lubatakse uuringus isikuandmeid töödelda kui on täidetud lg 3 tingimused. Lg 4 kohaselt kui on sätestatud toodud tingimused täidetud, siis on lubatud andmeid töödelda isiku tuvastamist võimaldaval kujul. Kordus on vajalik, sest tingimus peab olema täidetud nii lg 3 kui ka lõige 4 alusel toimuva andmetöötluse puhul.
2 Eelnõus sätestatakse, et isikuandmete kaitse seaduse tähenduses loetakse seaduses sätestatud uuringuks ka Vabariigi Valitsuse seaduse §-s 38 sätestatud täidesaatva riigivõimu asutuse, kohaliku omavalitsuse asutuse, nende hallatava asutuse ning avalik-õigusliku juriidilise isiku ja tema hallatava asutuse tehtud analüüsid ja uuringud, sealhulgas tehnoloogiaarendused. Probleem seisneb selles, et isikuandmete kaitse üldmäärus reguleerib ainult avalikes huvides toimuvat andmetöötlust arhiveerimise, teadus- ja ajaloouuringute või statistilisel eesmärgil.	Selgitame, et tulenevalt IKÜM-i eesti keelses ebaõnnestunud tõlkest tuleb arvesse võtta IKÜM-i originaal keelt, mille kohaselt peab üksnes arhiveerimine toimuma avalikes huvides. <i>IKÜM art 89 Safeguards and derogations relating to processing for archiving purposes in the public interest, scientific or historical research purposes or statistical purposes.</i> Statistikat ja teadusuuringuid on lubatud teha ka juhul kui avaliku huvi ei ole.

Kehtiva seaduse tähenduses loetakse teadusuuringuks ka täidesaatva riigivõimu analüüsid ja uuringud, mis tehakse poliitika kujundamise eesmärgil. See tegevus toimub kindlasti avalikes huvides. Aga kõik muud avaliku sektori institutsioonide analüüsid ja uuringud ei pruugi olla teostatud avalikes huvides. Ka teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni korralduse seaduse järgi on teadus- ja arendustegevuse osalised selle seaduse mõttes ainult teadlased, teadus- ja arendusasutused, ülikoolid, rakenduskõrgkoolid ning teised osalised, kes kavandavad, viivad läbi, korraldavad, rahastavad, toetavad või hindavad teadus- ja arendustegevust või avaldavad teadus- ja arendustegevuse tulemusi. Oluline on see, et isikuandmete kaitse üldmääruse kohaselt isikuandmete vastav töötlemine lubatud ainult avalikes huvides oleva ülesande täitmiseks või vastutava töötleja avaliku võimu teostamiseks. Sellise tingimusega tuleks eelnõus täiendada ka avaliku sektori institutsioonide, kes ei ole teadus- ega arendusasutused, analüüse ja uuringuid, et vältida vastuolu üldmäärusega.	
3 Andmesubjektil on isikuandmete kaitse üldmääruse järgi õigus, et tema kohta ei võetaks otsust, mis põhineb üksnes automatiseeritud töötlusel, sealhulgas profiilianalüüsil, mis toob kaasa teda puudutavaid õiguslikke tagajärgi või avaldab talle märkimisväärset mõju. Erandina on selline tegevus lubatud vastutava töötleja poolt kohaldatava liidu või liikmesriigi õigusega, milles on sätestatud ka asjakohased meetmed andmesubjekti õiguste ja vabaduste ning õigustatud huvide kaitsmiseks. Kui me lähtume eeldusest, et avalike ülesannete automatiseerimine ja selleks tehnoloogia või tehisintellekti arendamine toimub avalikus huvis, siis on ka vajalik eelnevalt kehtestada väljaspool andmekaitse valdkonda üldine regulatsioon, milles sätestatakse andmesubjekti kaitsemeetmed või nõuded tema kaitseks kohaldatavatele meetmetele, kui andmesubjekti suhtes hakatakse tegema otsuseid ainult automatiseeritud töötluste alusel.	Selgitame, et säte ei reguleeri avaliku ülesande käigus tehnoloogia kasutamist vaid olukorda kui soovitakse tehnoloogia välja arendada. Juhul kui avalik sektori hakkab välja arendatud tehnoloogiat kasutama oma avalike ülesannete täitmisel peab tal selleks olema seaduses omaette õiguslik alus.

4 Eelnõusse võetakse üle ka kehtiva seaduse tekst, kus on sätestatud, et kui paragrahvi 6 lõike 3 tingimused ei ole täidetud, on isikuandmete, sealhulgas eriliiki isikuandmete töötlemine uuringuks lubatud üksnes juhul, kui on täidetud kõik järgmised tingimused: 1) pärast tuvastamist võimaldavate andmete eemaldamist ei oleks andmetöötluste eesmärgid enam saavutatavad või neid oleks ebamõistlikult raske saavutada; 2) uuringu tegija hinnangul on selleks ülekaalukas avalik huvi; 3) töödeldavate isikuandmete põhjal ei muudeta andmesubjekti kohustuste mahtu ega kahjustata muul viisil ülemäära andmesubjekti õigusi. Üks probleem on seotud siin sellega, et ülekaaluka avaliku huvi määratlemine ei tohi sõltuda ainult uuringu tegija hinnangust. Teine probleem seisneb selles, et on määratlemata, mida tähendab andmesubjekti õiguste ülemäärane kahjustamine. Ülemäärase õiguste kahjustamise keelu asemel võiks sätestada, et peavad olema tagatud muud sobivad ja konkreetsed meetmed andmesubjekti põhiõiguste ja huvide kaitseks.	Selgitame. Ülekaalukas avalik huvi on määratlemata õigusmõiste, mida peab iga juhtumi puhul eraldi hindama võttes ühelt poolt arvesse avaliku huvi ja teiselt poolt andmesubjekti õigusi. See on ettevõtjate ja kõigi uuringu tegijate igakordse hindamise kohustus, mille kriteeriumeid selle eelnõuga ka ette ei kirjutata. Sarnane loogika on ka õigustatud huvi hinnanguga, kus iga juhtumi korral tuleb teha eraldi kaalumise. Näitliku loetelu tuua paraku ei saa, sest see võib jätta eksliku mulje, justkui tegevuid, mis ei ole loetelus ei peagi hindama. Ka riigikohus on oma 13.juuni 2005 lahendis nr 3-4-1-5-05 märkinud, et määratlemata õigusmõiste on õigustehniline vahend, mille puhul seadusandja loobub detailsete ettekirjutuste andmisest seadustes enestes, delegeerides normi täpsustamise seaduse rakendajale (p 16).
5 Eelnõu paragrahvi 6¹ kohaselt võib seaduse §-s 6 sätestatud eesmärgil isikuandmeid, sealhulgas eriliiki isikuandmeid, töödelda ka selleks ettenähtud andmetöötlussüsteemis, kui on täidetud seaduse § 6 lõike 3 punktides 2–4 ja paragrahvis 6¹ sätestatud tingimused. Olemuslikuks probleemiks on siin see, et andmete töötlemine toimub alati mõnes andmetöötlussüsteemis. Ei ole arusaadav, mille poolest erineb eelnõus reguleeritud andmetöötlussüsteem teistest andmetöötlussüsteemidest ja miks ainult sellele andmetöötlussüsteemile kehtestatakse eelnõus eraldi nõuded. Kas see on mõeldud näiteks muudel eesmärkidel kogutud isikuandmete töötlemiseks? Ka andmekogu ise on avaliku teabe seaduse kohaselt defineeritud kui riigi, kohaliku omavalitsuse või muu avalik-õigusliku isiku või avalikke ülesandeid täitva eraõigusliku isiku infosüsteemis töödeldavate korrastatud andmete kogum, mis asutatakse ja mida kasutatakse seaduses, selle alusel antud õigusaktis või rahvusvahelises lepingus sätestatud ülesannete täitmiseks. Riigi	Selgitame, et eelnõuga ei ole silmas peetud mitte ühtegi konkreetset andmetöötlussüsteemi vaid on sätestatud nõuded andmesüsteemile, mida võib kasutamiseks igaüks pakkuda, kui vastavad tingimused on täidetud. Andmetöötlussüsteeme võib kasutada mitmetel eesmärkidel. Antud juhul on loodud lahendus, kus süsteemis teadusuuringu tarbeks andmete töötlemisel kontrollitud süsteemist kehtivad nõ leebemad reeglid, sest süsteem ise tagab piisavad kaitsemeetmed, mis eelnõuga ette nähtud. Siin ei ole silmas peetud andmekogusid, vaid andmetöötlussüsteeme, milles uuringuid soovitakse läbi viia.

infosüsteemi kuuluvad näiteks andmekogud, mis on infosüsteemi andmevahetuskihiiga liitunud ja riigi infosüsteemi haldussüsteemis registreeritud, ning andmekogude pidamist kindlustavad süsteemid.	
6 Samuti ei ole arusaadav, kas eelnõus reguleeritud andmetöötlussüsteemi võiks käsitleda ka tehisintellekti regulatiivliivakastina. EL määruse 2024/1689 kohaselt võib muudel eesmärkidel seaduslikult kogutud isikuandmeid tehisintellekti regulatiivliivakastis töödelda üksnes teatavate tehisintellektisüsteemide arendamiseks, treenimiseks ja testimiseks liivakastis, kui on täidetud kõik määruses loetletud tingimused. Osaliselt need kattuvad eelnõus reguleeritud andmetöötlussüsteemi tingimustega. Omaette küsimus on, et kas väljaspool regulatiivliivakasti on määruse kohaselt üldse lubatud muudel eesmärkidel kogutud isikuandmeid kasutada määruse kohaldamisalasse jäävate tehisintellektisüsteemide arendamiseks, treenimiseks ja testimiseks. Näiteks ei kohaldata määrust 2024/1689 tehisintellektisüsteemide või tehisintellektimudelitega seotud teadus-, testimis- või arendustegevuse suhtes enne nende turule laskmist või kasutusele võtmist.	Andmetöötlussüsteemid ei ole selle eelnõu kontekstis regulatiivliivakastina. Võimalik, et kui need vastavad ka viidatud määruse tingimustele, võib neid ka sellisel eesmärgi kasutada.
2. Eesti Kaubandus- ja Tööstuskoda	Justiits- ja Digiministeeriumi märged
1 Eetikakomitee menetluse kaotamine Eelnõu § 1 punkti 1 (IKS § 6 lg 5) kohaselt ei pea uuringu tegija taotlema enne andmete töötlemist eetikakomitee hinnangut, vaid on kohustatud teavitama Andmekaitse Inspektsiooni vastavast uuringust, uuringu eesmärkidest, töödeldavatest andmetest ja IKS § 6 lg 3 sätestatud tingimuste täitmisest. Kaubanduskoda toetab muudatust, et vähendatakse uuringu tegijate halduskoormust viisil, et uuringu tegijad ei pea läbima eetikakomitee menetlust, kui soovitakse töödelda eriliiki isikuandmeid ja kasutatakse pseudonüümimist või muud samaväärset kaitset pakkuvat meetodit.	Teadmiseks võetud.

Uuringu tegijate jaoks on oluline, et ei eksisteeriks kohustust läbida paralleelselt mitut eraldi menetlust. Sellest tulenevalt tähendab muudatus uuringu tegijate jaoks menetlusaegade lühenemist, kulude vähenemist ja prognoositavuse suurenemist, mis on olulise tähtsusega kiiresti arenevates valdkondades tegutsevatele uuringu tegijatele, sh tehisaru ja innovatsiooniprojektide puhul. <u>Kaubanduskoja ettepanek:</u> Toetame eelnõu § 1 punkti 1, millega muudetakse IKS § 6 lõiget 5.	
2 Uuringu tegemise eesmärgi laiendamine Eelnõu § 1 punkti 1 (IKS § 6 lg 2) kohaselt laiendatakse uuringu tegemise eesmärki poliitika kujundamiselt teenuste arendamiseni. Uuringule antakse laiem tähendus, mis hõlmab akadeemilistele ja teadusuuringutele lisaks riigi ja omavalitsusüksuste ning nende allasutuste koostatud või tellitud analüüse, uuringuid ja tehnoloogiaarendusi. Toetame eelnõuga läbiviidavat muudatust, millega laiendatakse uuringu tegemise eesmärki poliitika kujundamiselt ka muude eesmärkideni, näiteks teenuste arendamiseni või avalikes huvides innovatsiooni elluviimiseni. Uuringu tegemise eesmärgi laiendamine loob senisest paremad võimalused kasutada andmepõhiseid lahendusi uute toodete ja teenuste väljatöötamiseks. <u>Kaubanduskoja ettepanek:</u> Toetame eelnõu § 1 punkti 1, millega muudetakse IKS § 6 lõiget 2.	Teadmiseks võetud.
3 Andmetöötlussüsteemi pakkujate ringi laiendamine Eelnõu § 1 punkti 2 (IKS § 6¹ lg 2) kohaselt on ettevõtjatel õigus hakata pakkuma andmetöötlussüsteeme. Kaubanduskoda toetab muudatust, et eelnõuga ei kitsendatud andmetöötlussüsteemide teenusepakkujate ringi selliselt, et süsteemi	Arvestatud.

võib hakata pakkuma ainult üks keskne riigiasutus, vaid et seda võimaldatakse ka ettevõtjatel omal vabal valikul pakkuda. <u>Kaubanduskoja ettepanek:</u> Toetame eelnõu § 1 punkti 2, millega lisatakse isikuandmete kaitse seadusesse § 6¹ lõige 2.	
4 Teabe avalikustamine Eesti teabevärvavas Eelnõu § 1 punkt 1 (IKS § 6 lg 5) kohaselt on uuringu tegija kohustatud teavitama Andmekaitse Inspektsiooni uuringu eesmärgist, töödeldavatest andmetest ja rakendatavatest kaitsemeetmetest, mille Andmekaitse Inspektsioon avaldab Eesti teabevärvavas. Seletuskirja (lk 7) kohaselt tagatakse Eesti teabevärvavas uuringu kohta teabe avalikustamisega läbipaistvus. Ühelt poolt Kaubanduskoda toetab läbipaistvust, mis tuleneks uuringute kohta teabe avaldamistest Eesti teabevärvavas. Samas peame oluliseks, et muudatus ei tooks kaasa olulisi ärisaladuse avalikustamise ja konkurentsipositsiooni halvendamise riske. Eelnõu seletuskirja kohaselt võimaldaks teabe avaldamine huvigruppidel ja avalikkusel saada ülevaate, milliseid isikuandmeid ja mis eesmärgil töödeldakse. Seeläbi saaksid teised ettevõtjad informatsiooni ettevõtja arendusplaanide ja strateegiliste suundade kohta. Seetõttu leiame, et teabe avalikustamisel teabevärvavas peab kehtima selge erand ärisaladust ja tundlikke innovatsiooniprojekte kaitsvatel juhtudel ning avalikustamisele kuuluva teabe maht peab piirduma minimaalselt vajaliku teabega. <u>Kaubanduskoja ettepanek:</u> Täpsustada eelnõu § 1 punktis 1 (IKS § 6 lg 5) teabevärvavas avalikustatava teabe ulatus ja määratleda selgelt, et avalikustamine ei kahjustaks ettevõtjate ärisaladust ega konkurentsivõimet.	Arvestatud ja seletuskirja täiendatud. Selgitame. Antud juhul on tegemist avaliku teabega AvTS-i mõttes ning juhul kui teave sisaldab juurdepääsupiiranguga andmeid, siis AvTS § 35 lg 1 kohaselt seda osa teabest ei tohi avalikustada. Seega peab antud juhul ette võtja teabe AKI-le edastamisel ära märkima, milline osa teabest on ärisaladus.
5 „Ülekaaluka avaliku huvi“ määratlemine Eelnõu § 1 punkti 1 (IKS § 6 lg 6 p 2) kohaselt lubatakse erandina isikuandmete töötlemist ilma pseudonüümimiseta või samaväärset	Seletuskirja täiendatud. Ülekaalukas avalik huvi on määratlemata õigusmõiste, mida peab iga juhtumi puhul eraldi hindama võttes ühelt poolt arvesse avaliku huvi ja teiselt poolt andmesubjekti õigusi. See on ettevõtjate

kaitset pakkuva meetme rakendamiseta vaid juhul, kui samaaegselt on täidetud kolm lõikes 6 toodud tingimust, sealhulgas ülekaaluka avaliku huvi olemasolu. Kaubanduskoda leiab, et IKS § 6 lõige 6 punkt 2, mis toob välja „ülekaaluka avaliku huvi“, on hetkel ebamäärane. Näiteks elnõu ei täpsusta, millistes olukordades ja milliste tunnuste alusel tingimuse täitmist hinnata. Seletuskiri (lk 7) toob ainsa näitena välja olukorra, kus terviseuuringus soovitakse analüüsida haruldase haiguse levimust Eestis, kuid pseudonüümitud andmete analüüsimine ei võimaldaks haiguse leviku mustri tuvastamist, mistõttu otsustab uuringu tegija andmeid töödelda tuvastamist võimaldaval kujul. Sellisel juhul on tal kohustus IKS § 6 lõike 6 punkti 2 alusel põhjendada, et eriliiki isikuandmete töötlemisel uuringuks on tegemist ülekaaluka avaliku huviga. Sellest näitest hoolimata ei ole „ülekaaluka avaliku huvi“ piisaval määral lahti kirjutatud, et ettevõtjad saaksid enesekindlalt sellele tugineda. Ettevõtjatel on vajadus hinnata õiguslikke riske ette, eriti investeeringute tegemisel uuringute läbiviimisse ja innovatsiooni. Tüüpolukordade seletuskirjas esiletoomine, kus ülekaalukas avalik huvi võiks suure tõenäosusega eksisteerida, võimaldaks ettevõtjatel prognoosida, kas andmete töötlemine uuringu läbiviimiseks oleks seadusega lubatud. <u>Kaubanduskoja ettepanek:</u> Täpsustada seletuskirjas elnõu § 1 punkti 1 (IKS § 6 lg 6 p 2) ülekaaluka avaliku huvi kriteeriumi sisu ning välja tuua vähemalt näitlik loetelu olukordadest, kui see eeldus võib olla suure tõenäosusega täidetud.	ja kõigi uuringu tegijate igakordse hindamise kohustus, mille kriteeriumeid selle elnõuga ka ette ei kirjutata. Sarnane loogika on ka õigustatud huvi hinnanguga, kus iga juhtumi korral tuleb teha eraldi kaalumine. Näitliku loetelu tuua paraku ei saa, sest see võib jätta eksliku mulje, justkui tegevuid, mis ei ole loetelus ei peagi hindama. Ka riigikohus on oma 13.juuni 2005 lahendis nr 3-4-1-5-05 märkinud, et määratlemata õigusmõiste on õigustehniline vahend, mille puhul seadusandja loobub detailsete ettekirjutuste andmisest seadustes enestes, delegeerides normi täpsustamise seaduse rakendajale (p 16).
6 Andmete töötlemine andmetöötlussüsteemis Euroopa Majanduspiirkonna territooriumil	Selgitame, et riigisisese õigusega võib liikmesriik ette näha kaitsemeetmeid teadusuuringu tegemiseks ning üheks kaitsemeetmeks on piirang, et andmeid ei tohi töödelda väljaspool Euroopa Majanduspiirkonna territooriumil. Nõue on sätestatud sõltuvalt asjaolust, et süsteemis töödeldakse suures mahus

Eelnõu § 1 punkti 2 (IKS § 6¹ lg 2 p 8) kohaselt peab andmetöötlussüsteemi pakkuja tagama andmete töötlemise Euroopa Majanduspiirkonna territooriumil. Peame oluliseks märkida, et selline nõue ei tulene otseselt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusest (EL) nr 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus (edaspidi IKÜM)). Pigem kujutab see endast riigisisest täiendavat piirangut ja puudutab otseselt ettevõtjaid, kes asuvad ise Eestis, kuid kes soovivad kasutada väljaspool Euroopa Majanduspiirkonna territooriumit asuvaid rahvusvahelisi pilveteenuseid andmete töötlemiseks. Kuigi IKÜM ei kasuta ega defineeri mõistet „andmekaitse süsteem“, millele IKS-is luuakse eraldi regulatsioon, on IKÜM siiski Euroopa Liidu ülene andmetöötlust reguleeriv otsekohalduv õigusakt. IKÜM artikkel 3 lõige 1 sätestab, et määrust kohaldatakse liidus asuva vastutava töötleja või volitatud töötleja tegevuskoha tegevuse kontekstis toimuva isikuandmete töötlemise suhtes sõltumata sellest, kas töödeldakse liidus või väljaspool liitu. Seega ei piira IKÜM andmete töötlemist ei väljaspool Euroopa Liitu ega ka Euroopa Majanduspiirkonna territooriumit, kui andmete töötleja ise asub Euroopa Liidus. <u>Kaubanduskoja ettepanek:</u> Palume vähemalt seletuskirjas selgitada eelnõu § 1 punkti 2 (IKS § 6¹ lg 2 p 8) tingimust, miks on eelnõusse lisatud nõue, et andmetöötlussüsteemi pakkuja peab tagama andmete töötlemise Euroopa Majanduspiirkonna Territooriumil.	isikuandmeid, mis peavad vastama kõrgele andmekaitse tasemele, mis väljaspool piirkonda alati ei pruugi tagatud olla.
3. SA Eesti Teadusagentuur	Justiits- ja Digiministeeriumi märged
1 IKS § 6 reguleerimisala „nõusolekuta“ uuringud on liiga lai IKS plaanitava § 6 lõike 1 kohaselt antakse §-s 6 alus isikuandmete andmesubjekti nõusolekuta töötlemiseks teadus-, ajaloo- ja kultuuri- või	Arvestatud osaliselt, eelnõu ja seletuskirja muudetud. Selgitame. IKS § 6 on õiguslikuks aluseks isikuandmete töötlemisel, kui seda on vaja teha teadus-

statistikatöö eesmärgil. IKÜM artikli 6 lõikes 1 on loetletud viis isikuandmete töötlemise seaduslikku alust, mis ei põhine andmesubjekti nõusolekul ning mis seetõttu kõik võiksid langeda IKS § 6 reguleerimisalasse. Meie hinnangul on see liiga lai. IKÜM artikli 6 lõike 2 kohaselt võivad liikmesriigid kehtestada konkreetsemad regulatsioonid kohandamaks IKÜM sätteid seoses isikuandmete töötlemisega artikli 6 lõike 1 punkti c (kui see on vastutava töötleja juriidiline kohustus) või punkti e (töötlemine on vajalik avalikes huvides oleva ülesande täitmiseks või avaliku võimu teostamiseks) alusel. Liikmesriigid võivad määrata üksikasjalikumalt kindlaks töötlemise konkreetsete nõuded ja teised meetmed, et tagada seaduslik ja õiglane töötlemine, sealhulgas teiste andmetöötluste eriolukordade jaoks, nagu see on sätestatud IX peatükis. Mainitud peatükki kuulub ka artikkel 89, mis lubab liikmesriigil ette näha erandeid teatud andmesubjekti õigustest, kui andmete töötlemine toimub avalikes huvides arhiveerimise, teadus- ja ajaloouringu või statistilisel eesmärgil. Teine IKÜM säte, mis jätab liikmesriigile võimaluse täiendavaid isikuandmete töötlemise tingimusi sätestada, puudutab eriliiki isikuandmete töötlemist. Nii on artikli 9 lõike 2 punktis j on sätestatud erand eriliikide töötlemise keelule: „töötlemine on vajalik avalikes huvides toimuva arhiveerimise, teadus- või ajaloouringute või statistilisel eesmärgil vastavalt artikli 89 lõikele 1, tuginedes liidu või liikmesriigi õigusele, ning on proportsionaalne saavutatava eesmärgiga, austab isikuandmete kaitse õiguse olemust ning tagatud on sobivad ja konkreetsete meetmed andmesubjekti põhiõiguste ja huvide kaitseks“. Sama artikli lõike 4 kohaselt võivad liikmesriigid kehtestada täiendavaid tingimusi.	või ajaloouringu või statistika vajadusteks. Tegemist on erandiga, mis tuleneb IKÜM-i artiklist 89. IKS § 6 põhineb ka IKÜM-i artikli 6 lõike 1 punktil e, mille kohaselt on liikmesriigil võimalik õigusaktiga täpsustada avalikes huvides oleva ülesande täitmise aluseid. IKS § 6-ga ei sätestata piiranguid õigustatud huvi alusel toimuvale andmetöötlusele.
---	--

Meie hinnangul võiks IKS lähtuda nendest sätetest, eelnõuga uuringus isikuandmete töötlemisele seatud piirangud ja tingimused on eelkõige vajalikud selleks, et tasakaalustada IKÜMis teadusuuringutele ettenähtud erandeid, mitte selleks, et seada täiendavaid tingimusi õiguspäraselt läbiviidud uuringutele. Nii ei peaks IKS näiteks kehtestama lisatingimusi õigustatud huvi alusel läbiviidavatele uuringutele ja analüüsidele, kui need järgivad kõiki IKÜM tingimusi. Kuna seletuskirjast võib välja lugeda, et IKS § 6 regulatsioon on mõeldud täiendada IKÜMi artikli 6, lõike 1 punkti e (isikuandmete töötlemine on vajalik avalikes huvides oleva ülesande täitmiseks või vastutava töötleja avaliku võimu teostamiseks) erandit, teeme õigusselguse huvides ettepaneku selle ka eelnõus konkreetselt sõnastada. Näiteks: „(1) Isikuandmeid võib teadus- või ajaloouuringu või statistika eesmärgil töödelda Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2016/679 artikli 6 lõikes 1 punktis e nimetatud alusel, kui järgitakse kõiki käesolevas paragrahvis sätestatud tingimusi.“ Lisaks võiks seadusega täpsustada eelkõige neid aspekte, mida IKÜM ei reguleeri või milles on jäänud võimalus liikmesriikidel täiendavaid tingimusi sätestada. Üheks selliseks on IKÜM art 9 lg 2 p j sätestatud erand eriliikide töötlemise keelule. Kokkuvõtteks: lahendus oleks IKS-is täpsustada nõudeid ja tingimusi, mis kaasnevad avalikes huvides ülesandena määratlevatele teadusuuringutele, jättes reguleerimisalast välja muud õiguslikud alused (eelkõige õigustatud huvi) ja kitsendaks uuringute ringi, kellele uues kohustused kohalduksid.	
2 IKS § 6 lõigetes 1 ja 2 käsitletud „uuringu“ mõiste on liiga lai	

Seletuskirja kohaselt on termin „uuring“ laia tähendusega ning see hõlmab teadus- ja ajaloouuringuid ning statistikat. Samuti on seletuskirjas väidetud, et „kehtiv IKS kitsendab ülemäära asutuste ringi, kellel on lubatud analüüse ja uuringuid teha“. Oluline on siinkohal välja tuua, et IKS eesmärk ei ole defineerida teadusuuringut (teadus- ja arendustegevuse defineerib TAIKS) ega anda üldist luba uuringute tegemiseks. IKS peaks eelkõige täpsustama vaid neid erandeid ja tingimusi, mis üldmäärus teadus- ja ajaloouuringute ning statistika osas selgelt ette näeb.

IKS § 6 lõikega 2 võrdsustatakse teadusuuringutega hulk avaliku sektori analüüse ja uuringuid ning laiendatakse neile ka üldmääruses teadusuuringutele tehtavad erandid. Mitte iga analüüs, mida riigiasutus isikuandmete põhjal teeb, ei ole ega peagi olema käsitletav kui teadusuuring. Paratamatult tähendab see ka seda, et mitte iga analüüs ei saa toetuda üldmääruses teadusuuringutele ette nähtud eranditele. Näiteks üldmääruse art 9 lg 1 sätestab eriliiki isikuandmete keelu, millest erandid on loetletud sama artikli lõikes 2. Üheks erandiks on teadusuuringud (art 9 lg 2 p j), kui see tagab piisava kaitse andmesubjekti õigustele ning järgib liikmesriigi õigust. Kui „uuringu“ mõistet liigselt laiendada, loob see suurele hulgale tegevustele võimaluse eriliikide töötlemise keelust mööda minna. Ei ole selge, kas ja kui võrd see läheb kokku üldmääruse mõttega luua erand teadusuuringutele kui olulise avaliku huviga tegevusele.

Sarnaselt on üldmäärus ette näinud võimaluse piirata andmesubjekti õigusi, kui see takistab teadusuuringute eesmärkide saavutamist (vt EN § 6 lg 11). Ka siin on sama probleem – kui uuringu mõistet liigselt laiendada, laieneb ühtlasi selliste isikuandmete töötlemise toimingute hulk, kus andmesubjekti õigusi piiratakse.

Arvestatud osaliselt, sõnastust muudetud. Selgitame, et IKS ei defineeri teadusuuringu mõistet. IKÜM-i põhjenduse 159 kohaselt tuleks teadusuuringute eesmärgil toimuvat isikuandmete töötlemist tõlgendada nii laialt, et see hõlmab näiteks tehnoloogiaarendust ja tutvustamistegevust, alusuuringuid, rakendusuuringuid ja erasektori vahenditest rahastatavaid uuringuid, lisaks tuleks arvesse võtta EL-i toimimise lepingu artikli 179 lõikes 1 sätestatud liidu eesmärki luua Euroopa teadusruum, rahvatervise valdkonnas peaks teadusuuringute eesmärk hõlmama avalikust huvist lähtuvalt tehtud uuringuid. Juhime tähelepanu, et IKÜM on otsekohalduv EL-i määrus, mida siseriikliku õigusega kitsendada ei saa. Veel enam on TAIKS §-is 9 ka sätestatud ministeeriumi ja Riigikantselei ülesanded teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni valdkonnas, seega on juba TAIKS-iga öeldud, et ka riiklikult tegeletakse teadus- ja arendustegevuse ja innovatsiooniga ning selline TAIKS kohaldub ka riigipoolse teadustegevuse korral.

Eelnõu ei laienda teadusuuringu mõistet avaliku sektori uuringule vaid näeb avaliku sektori uuringu tegemiseks ette samad tingimused, mis teadusuuringule.

Lisaks selgitame, et juhul kui avaliku sektorile on juba seadusega pandud ülesandeks uuringuid läbi viia, andmetöötlemise eesmärgid ja andmete kategooriad seaduse tasandil toodud on juba seaduses toodud õigusliku alusega andmetöötlemiseks.

Ettepanek on täiendavalt hinnata erinevate õiguslike mõistete kooskõla, kuna uuringu mõiste laienemisega kaasneb suurem privaatsuse riive. Samuti aitaks see vältida võimalikke probleeme seaduse rakendamisel. Eelkõige tuleks täiendavalt hinnata, kas ja kuivõrd ühtivad TAIKS teadus- ja arendustegevuse ning IKS uuringu mõiste. Ka teadus- ja arendustegevuse mõiste ei piira asutuste ega isikute ringi, kes saavad alus- ja rakendusuuringuid ning eksperimentaalarendust läbi viia. Küll seab see kõrgema lävendi tegevuse sisule ja tulemustele – rutiinsed analüüsid ei mahu nt teadus- ja arendustegevuse mõiste alla. Kitsam tõlgendus on kooskõlas üldmääruse eesmärgiga ja tagab suurema kaitse andmesubjektide privaatsusele. Asjaolu, et konkreetne uuring (nt turu-uuring) või analüüs (nt teenuse kasutatavuse ülevaade) ei liigitu teadusuuringuks, ei tähenda, et need uuringud ei ole lubatud. Sel juhul ei saa lihtsalt toetuda üldmääruses teadusuuringutele ette nähtud eranditele. Neid tegevusi saab endiselt läbi viia toetudes üldmääruse üldnõuetele – kui selleks on sobiv õiguslik alus ning järgitakse teisi üldmääruse nõudeid. Kui avalikule asutusele on näiteks õigusaktiga antud ülesanne pakkuda avalikku teenust, siis peaksid ka selle avaliku teenusega seotud analüüsid olema kaetud sama ülesandega ning eraldi õiguslikku alust selliste analüüside jaoks ei ole vaja.	
3 Teadusuuringud ja statistika võiksid olla eraldi paragrahvidena reguleeritud Sarnaselt avalikes huvides arhiveerimisele (IKS § 7), võiks ka statistika eesmärgil isikuandmete töötlemine olla reguleeritud eraldi paragrahvina. Kuna statistika tulemuseks on alati koondandmed, mis ei ole käsitletavad isikuandmetena (IKÜM sp 162), on statistika koostamisega seotud riskid teadusuuringutega võrreldes väiksemad. Mitmed eelnõus ettenähtud nõuded või kohustused ei tundu mõistlikud statistilisel eesmärgil toimuva töötlemise suhtes, seda enam, et	Mittearvestatud. Selgitame, et määrav ei ole siinjuures üksnes uuringu või statistika tulem vaid selle tulemusel töödeldakse isikuandmeid, mistõttu ka tingimused andmetöötlusele peavad olema samad.

Statistikaameti tööd reguleerib eraldi seadus ja seega eelnõu tingimused neid ei puuduta (EN IKS § 6 lg 10). Seega reguleeriks eelnõu kõikide teiste isikute ja asutuste tegevust kogutavate või olemasolevate andmete põhjal statistika koostamisel. Ettevõtted ja muud asutused teevad regulaarselt statistilisi ülevaateid oma tegevusest, töödeldes selleks klientide või teenuste kasutajate andmeid, et seeläbi teha paremaid otsuseid asutuse tegevuse osas. Kuigi staatilisel eesmärgil isikuandmete töötlemine võib põhineda ka nõusolekul, on tõenäoline, et statistiliste ülevaadete koostamine ei põhine nõusolekul, vaid mõnel muul alusel, nt õigustatud huvil või „eesmärgi kooskõla“ hindamisel. Probleemi illustreerimiseks lisasime ka näite (vt II osa). Ei ole arusaadav, miks asutused peaksid AKI-t teavitama statistika koostamisest vaid seetõttu, et isikuandmete statistilisel eesmärgil töötlemine ei põhine nõusolekul. Mõnevõrra erinev on olukorda statistikauuringutega (<i>statistical surveys</i>), kus kogutaksegi uusi andmeid statistika koostamise eesmärgil, kuid need toimuvad kas: 1) nõusoleku alusel (nt uuringufirmad, kes respondente küsitlevad); 2) seaduse alusel riikliku statistika raames. Mõlemad juhud jäävad niikuinii IKS § 6 reguleerimisalast väljapoole. Kolmanda probleemina ei ole mõistlik statistika eesmärgil toimuvale isikuandmete töötlemisele ette näha eetikakomitee kooskõlastuse kohustust, kuna statistika koostamine ei sobitu teadusuuringute hindamiseks mõeldud raamistikku. Ettepanek toetaks ühtlasi meie teist ettepanekut, mille kohaselt „uuringu“ mõiste on liiga lai.	
4 Teavitamiskohustus on liiga lai ja ei täida oma eesmärki Plaanitud kujul tuleb AKI-t teavitada igal juhul, kui töödeldakse andmesubjekti nõusolekuta isikuandmeid teadusuuringu eesmärgil, sõltumata sellest kas need on tavalised või eriliiki isikuandmed,	Arvestatud osaliselt, eelnõu ja seletuskirja muudetud. AKI teavitamise kohustu on üksnes juhul kui töödeldakse isiku tuvastamist võimaldavaid andmeid. AKI saab pisteliselt vajadusel teha järelvalvet seirates tehtavate

pseudonüümitud (IKS § 6 lg 5) või isikustatud (IKS § 6 lg 6–7) või kasutatakse andmetöötlussüsteemi (IKS §61 lg 7). Samuti kohalduvad kohustus IKS § 6 lõigete 1 ja 2 kohaselt lisaks teadusasutustes tehtavale teadustööle, ka statistikatööle, KOV analüüsidele ning erasektori uuringutele – see suurendab teavituste hulka ja tekitab täiendava koormuse kõigile uuringute tegijatele. Mida laiemalt määratleda „uuringu“ mõiste, seda suuremaks läheb nende uurimistegevuste hulk, millest AKI-t teavitama peaks. Kui aastas tehakse 200 teavituse ringis, tuleks välja mõelda ka see, kuidas nende uuringute teavet arusaadavalt avaldada, et inimesed vajaliku info üles leiaks. Vastasel korral tekib sama efekt liiga pikkade andmekaitse tingimuste avaldamisega – inimesed loobuvad selle lugemisest ja läbipaistvus sellega ei parane. Ka ei ole üheselt selge, mida AKI selle teabega peale hakkaks ning millist probleemi selline teavitus aitaks lahendada. Kui eeldus on, et AKI tuvastab vastavust seadusega, siis ei ole tegemist pelgalt teavitusega, vaid AKI peaks ka uuringu asjaoludesse süvenema – see oleks pigem uut tüüpi menetlus, mitte pelgalt teavitus. Teavitamise vajadus on küsitav ka seetõttu, et teavituse sisu (§ 6 lg 5) on niivõrd üldine, et selle põhjal ei ole võimalik kõikide § 6 lg 3 ja 6 nõuete täidetust kontrollida. Lisaks on seletuskirja peatükis 7 nimetatud, et ainus täiendav tööjõukulu AKI-le on seoses „AKI veebilehel uuringute kohta teabe avaldamisega“ – sellest võiks eeldada, et AKI esitatud teabe põhjal uuringuid ei kontrolli. Kui veebilehel uuringute nimekirja avaldamine on ainus eesmärk, siis leidub teavitamisele ka paremaid alternatiive, mis sarnaselt läbipaistvust aitavad tagada. Ettepanek on selliselt sätestatud teavitamise kohustusest loobuda, sest 1) korrektselt pseudonüümitud andmete töötlemisel on eelduslikult taastuvastamise risk maandatud ja täiendav kontroll ei ole põhjendatud – pealegi on IKS § 6 lg 3 tingimused tehnilist laadi, mille kontrollimine eeldaks täpsemaid selgitusi pseudonüümimise meetodi osas, mida oskab selgitada andmekogu pidaja (ehk andmete väljastaja), mitte uuringu	uuringute eesmärgi ja kasutatavate andmete kategooriad. Teabe esitamise ja avaldamise vormi osas nõustume, et see peab toimuma lihtsalt ja arusaadavalt, aga on tehniline küsimus, mida võibolla vajalik läbi juhise lahendada. Tegemist ei ole eelnõud puudutava küsimusega.
--	--

tegija; 2) eetikakomitee poolt hinnatud uuringu osas hindab eetikakomitee juba niikuinii IKS § 6 lg 6 tingimusi ning teeb väljastatud kooskõlastuse avalikuks (kõik kooskõlastatud uuringud avaldatakse veebilehel) – ei ole selge, miks peaks veel täiendavalt sellest AKI-t teavitama, kes sarnaselt avaldaks veebilehel uuringu andmed. See viimane ülesanne oleks dubleeriv.

Kui riigi eesmärk on isikuandmete taaskasutust soodustada, siis oleks igati mõistlik vältida ebamõistlikult koormavaid kohustusi, mis vastupidiselt pärsivad andmete taaskasutust.

Alternatiivne lahendus teavitamisele: teavitamiskohustuse eesmärk peaks olema selgem ja suunatud kõige kriitilisemate probleemide lahendamiseks: 1) parem järelevalve riigi valduses olevate eriliiki ja tundlike andmete kasutamise osas; 2) suurem läbipaistvus andmesubjektile tema andmete uuringutes kasutamise osas. Eeldus on, et 2. eesmärk toetab ühtlasi 1. eesmärki, kuna andmesubjektid saavad teada anda uuringutest, mis tekitavad küsimusi.

Sellisel viisil võiks minimaalsem teavitamiskohustus olla järgnev:

kohustus piirduks vaid riiklikest andmekogudest uuringute eesmärgil andmete väljastamisega (selle asemel, et käsitleda kõiki teadusuuringus nõusolekuta isikuandmete töötlemise olukordi);

2) teavitamise adressaat peaks olema eelkõige (või täiendavalt ka) andmesubjekt, kelle isikuandmeid töödeldakse – selleks saaks kasutada andmejälgija funktsiooni, mille laiendamine on ilmselt niigi plaanis;

3) teavituse peaks saatma andmekogu pidaja (vastutav töötleja), kellel on vajalik teave isikuandmete pseudonüümimise ja turvalise töötlemise osas – uuringu tegijal ei saa tagada, et andmed on korrektselt pseudonüümitud (IKS § 6 lg 3) ega seda, et andmetöötlussüsteem vastab IKS EN §61 seatud tingimustele;

4) teavitamine võiks olla võimalikult suurel määral automatiseeritav ning integreeritud andmejälgija või andmetöötlustoimingute (sh andmepäringute) logimisega – see oleks jällegi võimalik vaid andmekogu pidaja poolelt, mitte uuringu läbiviija poolelt. Kokkuvõtteks: teavitamiskohustuse ulatust aitaks piirata ka see, kui lähtuvalt ettepanektust 1 ja 2 kitsendada IKS § 6 reguleerimisala.	
5 Eelnõu ei arvesta teadusuuringutega, kus ei kasutata andmekogude andmeid Eelnõus on läbivalt kirjeldatud olukordi, kus uuringu jaoks saadakse andmeid andmekogust (EN IKS § 6 lg 3, 4, 9, 11, samuti kogu § 6¹). Samas töödeldakse teadusuuringus nõusolekuta isikuandmeid ka juhul, kui andmed ei pärine andmekogust. Oleme II osas kirjeldanud mitmeid uuringute tüüpe, kus toimub „nõusolekuta“ andmetöötlus, kuid kus ei küsita andmeid andmekogudest – kuna „uuringu“ mõiste on väga lai, tähendab see paratamatult, et uued kohustused tabavad ka neid uuringuid. Probleemi aitaks lahendada see, kui IKS § 6 reguleerimisala kitsendada vastavalt 1. ettepanekule.	Mittearvestatud. Uued nõuded peavad olema kasutusel igasugusel andmetöötlusel, mis toimub teadusuuringu eesmärgil. Andmesubjektide õigused peavad olema kaitstud igasuguse andmetöötluse puhul. Kui ettevõtte töötleb andmeid nt õigustatud huvi alusel siis on siinkohal tegemist hoopis omaette IKÜM-is sätestatud õigusliku alusega, millele kehtivad omad nõuded, nt õigustatud huvi hinnangu koostamine jne.
6 Ei ole selge, kes on „uuringu tegija“ Üldmäärus kasutab mõisteid volitatud töötleja ja vastutav töötleja. Kui uuring tellitakse teiselt asutuselt, on uuringu läbiviimisega seotud mitu asutust – kes sel juhul on uuringu tegija? Kuna kohustused kaasnevad uuringu tegijale, peaks seadus selle mõiste täpsemalt määratlema. Oluline on see eelkõige olukordades, kus uuring tellitakse ettevõttelt või teadusasutuselt või kui uuringu viib läbi konsortsium, kus kõik asutused võivad olla kaas-vastutavad. Kas üliõpilastöodes, kus töödeldakse avalikustatud isikuandmeid ilma nõusolekuta (nt meedia ja sotsiaalmeedia sisu), tuleneb teavitamise kohustus üliõpilasele või ülikoolile?	Arvestatud, seletuskirja täiendatud. Uuringu tellija vastutab teavitamise eest. Juhul kui uuringut teeb üliõpilane oma õppetegevuse käigus on temal, kui uuringu vastutaval töötlejal, teavitamise kohustus.

7 Pseudonüümsuse tingimused ei ole selged Kuigi seletuskirja kohaselt on eesmärgiks luua selgus, millisel juhul on tegemist pseudonüümimisega, ei loo EN IKS § 6 lg 3 tingimused kuigi palju selgust. Praegusel juhul on lõikes kirjas, et „<i>Pseudonüümimine ... on meede, mille puhul... enne isikuandmete üleandmist uuringu tegijale need pseudonüümitakse</i>“. Selliselt on pseudonüümimine defineeritud/määratletud iseenda kaudu – see ei ole kuigivõrd abiks praktikas, kus tuleb otsustada konkreetse andmekogumi põhisel, milliste tunnuste alusel peale otseste identifikaatorite võiksid andmesubjektid olla tuvastatavad. Lisaks määratlevad pseudonüümimist veel lisatingimused (lõike 3 punktid 2-3), mis suurendab segadust veelgi. Arusaadav on seletuskirjas välja toodud probleem, et praktikas on pseudonüümimine tekitanud segadust, kuid lahendus sellele oleks andmekogu pidajate juhendamine või koolitamine. Pseudonüümimise osas võiks arvesse võtta ka hiljutist Euroopa Kohtu otsust CJEU - C-413/23 P - EDPS v SRB1 (vt punktid 82–86), mis käsitleb pseudonüümitud isikuandmete vastuvõtja kohustusi – kohtu hinnangul tuleb hinnata, kas vastuvõtja jaoks on saadud andmed võimaldavad andmesubjekti tuvastada või mitte. Kohus rõhutab ühtviisi seda, et pseudonüümitud isikuandmed ei pruugi alati olla vastuvõtja vaatest isikuandmed (punkt 86), kui ka seda, et andmed, mis iseenesest ei ole isikuandmed, võivad muutuda isikuandmeteks (punkt 84). Selline isikuandmete õigusliku staatuse muutumine võib tekitada probleeme ka plaanitava IKS 6 osas, kuna mõnel juhul võib IKS § 6 lg 3 tingimuste kohaselt pseudonüümitud andmeid pidada nende vastuvõtja ehk uuringu tegija vaatest mitte-isikuandmeteks. Sel juhul on küsitav ka see, millest ja miks peab uuringu tegija AKI-t teavitama, kui tema töödeldavad andmed ei ole isikuandmed.	Arvestatud osaliselt, eelnõu ja seletuskirja muudetud. Lisaks selgitame, et eelnõuga nähakse ette tingimused, millal kaitsemeetmed on piisavad, et isikuandmeid saab uuringu läbiviimiseks töödelda, sõltumata sellest, millisel kujul uuringu tulem on. Eelnõu ja seletuskirja muudetud. AKI-t peab teavitama juhul kui uuringus töödeldakse isiku tuvastamist võimaldavaid andmeid.
--	---

8 Kaaluda võiks eelnõu § 6 lg 9 erandi laiendamist kõigile vastutavatele ja volitatud töötlejatele Lisaks andmekogude pidajatele leidub isikuandmeid töötlevaid asutusi, kellel ei ole andmekogu avaliku teabe seaduse tähenduses, kuid kes ometi kasutavad olemasolevaid andmeid uuringute eesmärgil (nt statistika tegemiseks) – sellisel juhul on vastutaval töötlejal ikkagi kohustus järgida kõiki EN IKS § 6 nõudeid, sõltumata sellest, et vastutav töötleja juba niigi kontrollib andmeid ja peab tagama nende turvalise ning õiguspärase töötlemise. Selline erinev kohtlemine andmekogu pidajate ning muude vastutavate töötlejate vahel ei ole eelnõus põhjendatud, kuna mõlemal juhul on andmekaitse alased riskid samaväärsed. Kui teavitamiskohustus jääb eelnõusse alles, tuleks kaaluda erandi loomist olukorras, kus teadusuuringu läbiviija töötleb iseenda töödeldavaid isikuandmeid, mille suhtes ta on vastutav töötleja. Teine pool vastutava töötlejaga seotud probleemist puudutab olukorda, kus vastutava töötleja andmekogusse kuuluvaid isikuandmeid kasutab uuringu tegemiseks, analüüsiks või statistiliseks kokkuvõtteks volitatud töötleja. Näiteks on Eesti Teadusagentuur riigi infosüsteemi kuuluva andmekogu Eesti Teadusinfosüsteem volitatud töötleja. Samal ajal on Eesti Teadusagentuuril TAIKS §10 lõike 2 punkti 6 kohaselt ülesanne koguda, säilitada ja analüüsida teavet teadus- ja arendustegevuse kohta ning teha see kättesaadavaks. Kas IKS § 6 lg 9 erandile saab tugineda ka volitatud töötleja oma seaduses kehtestatud ülesannet täites?	Mittearvestatud. Säte on vajalik avaliku sektori andmekogude vaatest, kellel täna seaduses ei ole andmekogu eesmärgina ette nähtud ka oma andmekogu piires statistika ja analüüsides tegemist. See ei piira kuidagi erasektori tegevust tema ettevõtte andmetega. Eelnõu ja seletuskirja muudetud. Teavitamiskohustus on üksnes juhul kui töödeldakse isikustatud andmeid Selgitame. Volitatud töötleja õiguslikuks aluseks saab olla üksnes see, mis on vastutaval töötlejal, volitatud töötleja tegutseb vastutava töötleja nimel ja tema õiguste piires. Kui Eesti Teadusagentuuril on seadusega ka omaette ülesanded pandud, mida ta täidab läbi sama andmekogu, siis peab ta olema nende ülesannete osas andmekogu kaasvastutav töötleja.
9 Ühe andmekogu piires isikuandmete töötlemine uuringu eesmärgil peaks olema siiski läbipaistev Eelnõu IKS § 6 lg 9 annab andmekogu vastutavale töötlejale õiguse ühe andmekogu piires isikuandmeid uuringute eesmärgil töödelda ilma § 6 nõudeid järgimata – see teeb küll vastutavale töötlejale elu lihtsamaks ja	Selgitame, et andmekogudes toimuva andmetöötluse üle teostab järelevalvet Andmekaitse Inspeksioon. Lisaks kohaldub endiselt ka AvTS § 28 lg 1 p 18, milles on sätestatud teabevaldaja kohustust avaldada riigi- või kohaliku

vähendab halduskoormus, kuid samas väheneb läbipaistvus ühe andmekogu piires toimuva töötlemise osas. Vastupidiselt nt praegu Riigikogus menetluses olevas inimgeeniuringute seaduses nähakse samasugused kohustused ette kõigile uurijatele – ka geenivaramu enda uuringud peavad saama eetikakomitee kooskõlastuse. Kuna nii mitmeski riiklikus andmekogud on väga tundlikud andmed, tuleks siiski hinnata, kuidas toimub järelevalve selliste uuringute üle, mida andmekogu vastutav töötaja ühe andmekogu piires teostab. Oluline on arvestada ka seda, et üksnes turvalisuse tagamine ei lahenda uuringutega seotud eetilisi ega põhiõiguslikke küsimusi – kuna andmesubjekti kontroll andmekogus olevate andmete üle on väga piiratud, püsib risk, et andmekogu vastutav töötaja soovib isikuandmeid kasutada selleks, et arendada välja uudseid meetodeid, mis ei ole ühiskonnas läbi arutada või tekitavad eetilisi küsimusi (nt ennustav politseitöö). Kuna igasugune isikuandmete töötlemine kujutab endast isiku privaatsuse riivet, põhineb selline lai erand andmekogu vastutavatele töötajatele suurel ühiskondlikul usaldusel. Kaaluda võiks täiendavaid läbipaistvust tagavaid lahendusi sellistele tööstustoimingutele – üks võimalus oleks ka andmejälgija funktsionaalsuse laiendamine sellistele uuringutele (mis on vist niigi plaanis).	omavalitsuse asutuse tellitud uuringud ja analüüsid. See tagab avaliku sektori andmetöötamise läbipaistvuse. Teadmiseks võetud. Võimalusel saab ehk ka tulevikus andmejälgijat rakendada, aga juhime tähelepanu, et andmejälgija saab kohustuslikuks üksnes juhul kui andmeid edastatakse riigi infosüsteemi kuuluvast andmekogust x-tee vahendusel. x-tee vahendusel. Juhul kui andmeid x-tee vahendusel ei edastata, ei ole ka tehniliselt andmejälgijat võimalik kasutada.
10 Eetikakomiteega seonduv halduskoormus võib kasvada Eetikakomitee isikuandmete kaitsega seotud halduskoormus võib suurened, kuna plaanitava muudatusega hõlmatakse ka mitte-eriliiki isikuandmed eetikakomitee kooskõlastuse kohustusega. Samas väheneb eetikakomitee koormus nende uuringute võrra, kus on andmed eelnevalt pseudonüümitud või kus uuringu viib läbi andmekogu vastutav töötaja ühe andmekogu piires (IKS § 6 lg 9).	Arvestatud, eelnõu ja seletuskirja muudetud.

Eetikakomitee kooskõlastus võiks sarnaselt kehtivale korrale jääda vaid nendele uuringutele, kui töödeldakse eriliiki isikuandmeid. Tavaliste isikuandmete osas on see kohustus selgelt ülemäärane, eriti kui arvestada, et eetikakomiteel on niikuinii õigus otsustada, et sisuline hindamine ei ole sellise uuringu puhul vajalik. Ka selliste hinnangute väljastamine on täiendav halduskoormus eetikakomiteele. Probleemi aitaks lahendada ka see, kui vastavalt ettepanekutele 1–3 eelnõu § 6 reguleerimisala kitsendada.	
11 Seos andmekogude regulatsiooniga ei ole selge Eelnõu põhjal on keeruline mõista, kuidas hakkavad omavahel toimima IKS § 6 ja andmekogude regulatsioon, kuna mitmel andmekogul (nt rahvastikuregister, terviseinfosüsteem) on täiendavalt reguleeritud see, kuidas andmete väljastamine toimub. Seega on võimalik, et kogu uuring vajab eetikakomitee kooskõlastust, isegi kui isikuandmeid töödeldakse andmetöötlussüsteemis, kuna muuseas kasutatakse ka terviseinfosüsteemi andmeid (TTKS § 594). Sellised erijuhte võib veelgi olla, mistõttu on keeruline hinnata, kas ja kuivõrd uuringute tegemine lihtsamaks muutub. Selge ei ole ka see, kas eetikakomitee peaks sellisel juhul hindama „isikuandmete väljastamise vajalikkust ja põhjendatust“ vaid seaduses nimetatud andmekogu piires (antud näites tervise infosüsteem) või kogu uuringu piires.	Selgitame. Esmalt tuleb lähtuda andmekogu enda regulatsioonist andmete väljastamise ja andmete juurdepääsu võimaldamisel. IKS § 6 on nõu lisalahendus kui andmekogu regulatsioon vajaliku andmeväljastust ei võimalda.
12 Seos nõusolekuteenusega ei ole selge Nõusolekuteenuse abil on võimalik teha päringuid andmekogudesse selliselt, et isikuandmete töötlemise aluseks on nõusolek. Kui nõusolekuteenust saaksid kasutada ka uuringud, siis sellistele uuringutele IKS § 6 nõuded ei rakenduks, isegi kui tegemist on isikustatud kujul eriliiki isikuandmete töötlemisega. See-eest kui oleks ühtsed nõuded andmekogudest isikuandmete uuringuteks	Selgitame, nõusolekuteenuse kasutamine ei ole selle eelnõu skoobis kuna reguleerib andmetöötlust isiku nõusolekuta. Kui uuringu tegija soovib uuringut läbi viia andmesubjekti nõusolekul võib ta tehnilise võimekuse korral nõusolekuid koguda ka nõusolekuteenust kasutades.

väljastamisele, rakenduksid need ühtviisi kõigile uuringutele sõltumata õiguslikust alusest. Kas ja kuivõrd on eelnõu väljatöötamisel arvestatud võimalusega, et uuringute tegemiseks saaks tulevikus nõusolekuteenust kasutada?	
13 Puuduvad sätted eriliiki isikuandmete osas Lisaks panime tähele, et edaspidi ei oleks IKS §-s 6 sätteid, mis kohalduks eriliiki isikuandmete töötlemisele. Selle asemel on riskid määratletud isikustatud kuju põhiselt, kuna sellisel juhul peab uuring saama ka eetikakomitee kooskõlastuse. Ühelt poolt on selline muudatus arusaadav, kuna mõnel juhul võivad n-ö tavalised isikuandmed olla väga tundlikud (nt sotsiaalteenuste, kuritegevuse jms andmed). Teisalt tundub selline muudatus kummaline, kuna edaspidi piisab eriliiki isikuandmete uuringus töötlemiseks sellest, et need enne uuringu läbiviijale edastamist pseudonüümitakse – kas see ei vähenda liigselt eriliikidele kohaldatavat kaitset, eriti arvestades, et eelnõus on uuringu mõistet laiendatud ka ettevõtete arendustegevusele? Arvestades, et inimesed ei loovuta oma eriliiki isikuandmeid andmekogudesse vabatahtlikult, kujutaks selline töötlemine endast väga olulist inimeste privaatsusõiguse riivet, mis peaks olema piiratud vaid avalikkuse huvi seisukohast vajalike ja põhjendatud uuringutega.	Selgitame, isikuandmete töötlemise kaitse taset ei ole selle eelnõuga alandatud vaid pigem võimaldatakse nende töötlemine hõlpsamalt kui on tagatud andmetöötlusele eelnõuga ettenähtud kõrgendatud kaitsemeetmed.
14 Andmetöötlussüsteemis töödeldavate andmete pseudonüümsus Eelnõust ega seletuskirjast ei tule täpselt välja, kas andmetöötlussüsteemis saab andeid töödelda ainult pseudonüümitud kujul või on IKS § 6¹ lõike 2 punktis 3 ette nähtud pseudonüümimise teenus vaid üks võimalus andetöötlussüsteemi kasutamiseks.	Selgitame, et säte mõte on, et enne andmetöötlussüsteemi ei edastamist ei pea andmete edastaja andmeid pseudonüümima, selle tagab § 6¹ lg 2 p 3 kohaselt andmetöötlussüsteemi pakkuja.
4. Tallinna Ülikool	Justiits- ja Digiministeeriumi märged
Isikuandmete kaitse seaduse (edaspidi IKS) § 6 (eelnõu § 1 p 1)	

1 Lõikes 2 on sätestatud, et uuringuks peetakse ka Vabariigi Valitsuse seaduse §-s 38 sätestatud täidesaatva riigivõimu asutuse, kohaliku omavalitsuse asutuse, nende hallatava asutuse ning avalik-õigusliku juriidilise isiku ja tema hallatava asutuse tehtud analüüse ja uuringuid, sealhulgas tehnoloogiaarendusi. Juhime tähelepanu, et avalik-õiguslik ülikool on avalik-õiguslik juriidiline isik. Avalik-õigusliku ülikooli õiguslik seisund, eesmärk ja ülesanded, tegevuse alused ning juhtorganid sätestatakse ülikooli kohta käivas seaduses ja avalik-õiguslikel ülikoolidel ei ole ülikoolide seaduste kohaselt hallatavaid asutusi . Eelnõu seletuskirjast ega sätte sõnastusest ei selgu, kas võib esineda analüüse ja uuringuid, mis ei mahu käesoleva käsitluse “analüüsides ja uuringute, sh tehnoloogiaarenduste” raamidesse. Ühe näitena võib tuua nüüdisaegsed personaliandmekogud, milles säilitatavate andmete koosseis võimaldab analüüsi. Teise näitena on ülikoolidel kohustus osaleda akrediteerimisprotsessis, mille üheks sisendiks on ülikooli töötajate rahuloluküsitlused. Seletuskirjast ei tulene selgelt välja milliseid uuringuid ja analüüse käesoleva seaduse muudatusega silmas peetakse. Ülikoolides viiakse läbi töötaja ja teadlaste seas rahulolu uuringuid, mis aitavad kaasa ülikoolide akrediteerimisele. Kas sellisel juhul võiksid rahulolu uuringud kuuluda samuti eelmainitud "analüüsides ja uuringute" alla?	Selgitame. Olukorras kus uuringu ja analüüsi tegemiseks on eriseaduses loodud õiguslik alus, toodud töödeldava isikuandmete kategooriad ja uuringu eesmärk, siis see ongi uuringu tegija õiguslik alus andmetöötluseks, mitte IKS § 6. Selgitame, et juhul kui andmetöötlus toimub ühe andmekogu piires (personaliandmekogud), siis selleks on loodud eraldi õiguslik alus IKS § 6 lg 9. Ülikooli töötajate rahuloluküsitlused toimuvad eelduslikult töötata nõusolekul ning see ei ole IKS § 6 kohaldamisalas vaid omaette õiguslik alus andmetöötluseks.
2 Lõike 3 punktis 3 võib osutada rakendamisel ülemäära piiravaks arvestades lõike 2 praegust sõnastust. Seetõttu vajab täpsustamist, milliseid lisatoiminguid on silmas peetud, mida ei tohi uuringu läbiviimisel teha, kuna nende tulemusel võib isik olla tuvastatav. Näiteks, kas sellisel juhul tähendab see seda, et kui uuring viiakse läbi pseudonümiseeritud andmetega teatud tüüpi isikute ja andmete osas, ning seejuures viiakse täiendavalt läbi ka sama rühma/gruppi kuuluvate inimestega teise meetodiga uuring ning võib esineda risk, et	Selgitame, et kui viiakse läbi ka intervjuusid, siis ei põhine uuring enam üksnes andmetel ning intervjuude läbiviimine toimub eelduslikult nõusoleku alusel. Juhul kui samade inimestega viiakse läbi ka intervjuusid, kelle andmeid eelnevalt töödeldakse siis kokkuvõttes ei ole tegemist pseudonüümitud andmetega uuringu tegemisega ja kohaldub IKS § 6 lg 4.

pseudonüümitud andmete taga olev isik võib osutada samaks, kes tegelikult osaleb ka intervjuudes. Kas sellisel juhul ei tohiks näiteks intervjuusid läbi viia? Lõigete 2 ja 3 koosmõjus rakendamisel võib tekkida olukord, kus tehnoloogiaarendusi ei ole võimalik kasutada. Palume kaaluda sätete koosmõjus rakendumise riske ja selgitada võimalikke mõjusid.	
3 Lõige 4 järgi võib valdkonna eest vastutav minister määrusega kehtestada andmetöötlussüsteemis andmete töötlemisele täiendavad tehnilised ja korralduslikud turvanõuded. Siinkohal tuleks täpsustada, millele täiendavad turvanõuded vastama peaksid (nt riiklikule või rahvusvahelisele infoturbestandardile).	Arvestatud.
4 Lõige 5 sätestab, et kui isikuandmeid töödeldakse sama paragrahvi lõikes 3 sätestatud tingimustel, teavitab uuringu tegija enne isikuandmete töötlemist uuringust, uuringu eesmärkidest, töödeldavatest andmetest ja käesoleva paragrahvi lõikes 3 sätestatud tingimuste täitmisest Andmekaitse Inspektsiooni (edaspidi AKI). Sättest ei selgu aga, millised on täpsemad protseduurireeglid uuringu läbiviija seisukohast AKI teavitamiseks (nt teavitamise tähtaeg, millises vormis nõutud andmed esitatakse jne). Selles osas tuleks seletuskirja täiendada. Ühtlasi tekib küsimus, kas AKI-l tekib ka täiendavaid kohustusi või õigusi ning milline on sel juhul AKI menetlus.	Arvestatud osaliselt, seletuskirja täiendatud. Eelnõus ja seletuskirjas on toodud, et teavitus tuleb teha enne andmete töötlemist, samuti on toodud, milline teave tuleb AKI-le edastada. Eelnõu ei näe ette teavituse edastamise viisi, kas teavitusi tehakse e-postiga, saab selleks olema veebivorm AKI kodulehel või tulevikus loodava ühtse taotluste menetlemise keskkonnas, ei ole hetkel selge. AKI-le on ka täna IKS-i alusel järelevalvepädevus, AKI-l tekib täiendav võimalus teatud uuringute osas järelevalvet vajadusel teha. Lisaks on eelnõu muudetud selliselt, et AKI teavitus tuleb teha juhul kui andmeid töödeldakse lg 4 alusel.
5 Lõige 6 punktis 1 on kasutusele võetud mõiste „ebamõistlikult raske”, kuid selle sisu jääb ebaselgeks ning ka seletuskiri seda ei ava. Olukorras kus uurija peab täiendavalt tasuma andmete täiendava töötlemise eest ning see muudab uuringu rahastamist ja võib mõjutada uuringu edasist käiku finantsilisest aspektist, siis vajab täpsustamist, kas sellist olukorda võib käsitada kui „ebamõistlikult raske”.	Selgitame, et tegemist on kehtiva regulatsiooni mõistetega.

Punkti 2 osas toome välja, et kõikides uuringutes ei pruugi olla võimalik ülekaalukat avalikku huvi sellisel määral põhjendada. Võib tekkida olukord, kus avalik huvi küll esineb, kuid ei ole selgelt ülekaalukas. Seetõttu teeme ettepanek täpsustada seletuskirjas, milliste kriteeriumide alusel hinnatakse ülekaaluka avaliku huvi olemasolu.	
6 Lõike 7 kolmanda lause kohaselt on Rahvusarhiivis säilitatavate isikuandmete puhul eetikakomitee õigused Rahvusarhiivil. Paraku jääb ebaselgeks, kas Rahvusarhiivil on juba olemas eetikakomitee või nähakse selle sätte alusel ette eetikakomitee moodustamine. Vajab täpsustamist, millisel kujul ja alustel eetikakomitee õigusi Rahvusarhiivis teostatakse.	Selgitame, et Rahvusarhiivil ei ole eetikakomiteed, vaid tema täidab eetikakomitee rolli arhiveerimise puhul. Siin kehtivat regulatsiooni ka ei muudeta. Rahvusarhiivil on õigus ja kohustus kontrollida, kas esinevad tingimused, mis võimaldavad Rahvusarhiivis säilitatavaid eriliiki isikuandmeid töödelda teadus- või ajaloouuringu koostamise eesmärgil andmesubjekti tuvastamist võimaldaval kujul andmesubjekti enda nõusolekuta.
7 Lõikest 8 ega eelnõu seletuskirjast ei selgu, milliste kriteeriumide alusel hinnatakse uuringu andmekaitsealaseid ja eetiliste riskide „väiksust“. Täpsustamist vajab, kas väike risk peab esinema nii andmekaitsealases kui ka eetilises aspektis või piisab sellest, kui risk on väike vaid ühes neist. Samuti ei ole seletuskirjas analüüsitud ega kirjeldatud „väikese“ riski sisulisi kriteeriume, mistõttu võib sätte kohaldamine jääda liialt subjektiivseks.	Säte eelnõust välja jäetud.
IKS § 6¹ (elnõu § 1 p 2) 8 Lõike 3 esimeses lauses kasutatakse mõistet “uurimistulemuste valideerimine”, kuid selle tähendus ja ajaraamistik jäävad ebaselgeks. Kuigi seletuskirjas on valideerimist kirjeldatud kui teaduslikku protsessi, on see praktikas varieeruv ning võib ajaliselt venida. Samuti võib olla ebaselge, millisel hetkel saab lugeda valideerimise lõppenuks. Selline ebamäärasus võib raskendada andmete kustutamise kohustuse üheselt mõistetavat täitmist ning vajab täpsustamist.	Selgitame. Valideerimise perioodi ei ole üheselt ja kindla ajapiiranguga seadusega ette näha. Kohaldub üldine IKÜM põhimõte, tohib säilitada nii kaua, kui see on teadusuuringu eesmärgi saavutamiseks vajalik. Hea teadustaval kohasel säilitab teadlane isikustatud kujul andmeid säilitab nii kaua kui vaja ja nii vähe kui võimalik.

¹ [hea_teadustava_est_0.pdf](#)

Sama lõike teises lauses on ette nähtud, et logid kustutatakse üks aasta pärast uuringu käigus töödeldavate andmete kustutamist, kuid seletuskirjast ei selgu selgelt antud tähtaja põhjendus. Puudub selgitus, miks on valitud just üheaastane tähtaeg ning kas selle määramisel on arvesse võetud võimalikke nõuete esitamise tähtaegu.	AKI on hinnanud, et üks aasta on piisav tähtaeg võimalik järelevalvemenetluse tarvis.
9 Lõikes 4 teeme ettepaneku asendada lauseosa "... minister võib määrusega kehtestada..." osaga "...minister kehtestab...". Eelnõus pakutud sõnastus jätab turvanõuete kehtestamise kaalutlusõiguseks, mis ei tohiks aga nii olla. Samuti ei selgu seletuskirjast, kas vastava määruse ettevalmistamine on kavandatud, millise ajakavaga see toimub ning millal täiendavad turvanõuded jõustuvad.	Mittearvestatud. Selgitame, hetkel leiame, et vajalikud tingimused on seaduse tasandil ette nähtud, kui see peaks ajas muutuma, siis on jäetud paindlikus tingimuste täpsustamiseks.
10 Lõikes 7 on seadusesse sisse toodud mõiste "avategija", mis vajab aga mõistena määratlemist.	Eelnõu sellist mõistet ei kasuta.
11 Ühtlasi vajab täpsustamist, kas andmetöötlussüsteem peab vastama ka kindlatele infoturbestandarditele, nagu Eesti infoturbestandard (E-ITS) või rahvusvahelised standardid (nt ISO/IEC). Seletuskirjast võiksid selguda täpsemad nõuded andmetöötlussüsteemile. Samuti jääb ebaselgeks, millisele regulatsioonile eelnõus viidatakse.	Arvestatud, seletuskirja täiendatud. Selgitame, et Eesti infoturbestandardi või selle alternatiiviks oleva standardi (rahvusvaheline standard ISO/IEC 27001 või Eesti standard EVS-EN ISO/IEC 27001) nõude rakendamise kohustus tuleneb teatud organisatsioonidel (küberturvalisuse seaduse tähenduses teenuseosutajatel) küberturvalisuse seaduse § 7 lõike 5 alusel antud Vabariigi Valitsuse määrusest nr 121 "Võrgu- ja infosüsteemide küberturvalisuse nõuded" - vt määruse § 3. Selle hulgas on osad, kuid mitte kõik teenuseosutajad, kes peavad isikuandmete kaitse seadust, sh siinse eelnõu nõudeid järgima. Mitte kõik küberturvalisuse seaduse tähenduses olevad teenuseosutajad ei pea rakendama Eesti infoturbestandardit või selle alternatiivset standardit, kuid miinimum on, et nad kõik täidavad ära esmaste turvameetmete nõuded (vt eelviidatud määruse § 5¹ ja sama määruse lisa).
Tähelepanekud lastega seotud isikuandmete kaitse küsimuse osas	

12 Eelnõu § 6 lõige 2 sõnastus laiendab <i>uuringu</i> mõistet selliselt, et see hõlmab ka asutuste siseseid analüüse, teenuste ja infosüsteemide arendusi ning tehnoloogiaarendusi. Selline sõnastus muudab <i>uuringu</i> sisuliselt üldiseks aluseks avaliku sektori andmete laialdaseks sekundaarseks kasutamiseks, sealhulgas laste ja perede eriliiki isikuandmete puhul. Siinkohal on vajalik regulatsiooni täiendav piiritlemine, et välistada tundlike isikuandmete, sh laste, sotsiaal- ja tervisevaldkonna andmete kasutamine teenuse-, infosüsteemi- ja tehnoloogiaarendustes <i>uuringu</i> nime all ilma täiendava sisulise ja eetilise hindamiseta. Kuigi § 6 lõige 7 näeb ette eetikakomitee kohustusliku kaasamise juhtudel, mil töödeldakse tuvastatavaid andmeid § 6 lõike 6 alusel, jäävad eelnõu kohaselt eetikakomitee hinnanguta kõik juhtumid, kus laste, sotsiaal-, tervise- ja vaimse tervise valdkonna eriliiki andmeid töödeldakse pseudonüümimisele tuginedes § 6 lõike 3 alusel. Selline lahendus ei taga piisavat eetilist ega sisulist kontrolli laste ja perede andmete süsteemsel sekundaarse kasutuselevõtul teenuse- ja tehnoloogiaarendustes.	Osaliselt arvestatud, eelnõu muudetud, selgitame. Eelnõu kohaselt kui töödeldakse eriliiki isikuandmeid (sh laste andmeid) tuleb läbida eetikakomitee hindamine. Toodud näidete pinnalt liigituksid alaealisi puudutavad andmed eriliiki andmete alla ning tuleb ka läbida eetikakomitee. Tervishoiu ja sotsiaalkaitse valdkonna terviseandmeid võib töödelda üksnes § 6¹ tingimustele vastavas andmetöötlussüsteemis.
13 Eelnõu ei sisalda erisätteid, mis arvestaksid lapse kui erilise kaitsevajadusega isiku staatust isikuandmete töötlemisel uuringu eesmärgil. ÜRO lapse õiguste konventsiooni artikli 3, Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 24 lõike 2 ning isikuandmete kaitse üldmääruse põhjenduse 38 (sätestab laste isikuandmete kõrgendatud kaitse põhimõtte) ja artikli 89 kohaselt on lapsel isikuandmete töötlemisel õigus kõrgendatud kaitsele ning täiendavatele kaitsemeetmetele. Laste isikuandmete, eeskätt eriliiki isikuandmete töötlemine eeldab täiendavaid ja selgelt sätestatud kaitsemeetmeid, arvestades laste suurenenud haavatavust ning andmetöötluse võimalikku pikaajalist mõju lapse õigustele ja arengule.	Osaliselt arvestatud, eelnõu muudetud, selgitame. Eelnõu kohaselt kui töödeldakse eriliiki isikuandmeid (sh laste andmeid) tuleb läbida eetikakomitee hindamine. Toodud näidete pinnalt liigituksid alaealisi puudutavad andmed eriliiki andmete alla ning tuleb ka läbida eetikakomitee. Tervishoiu ja sotsiaalkaitse valdkonna terviseandmeid võib töödelda üksnes § 6¹ tingimustele vastavas andmetöötlussüsteemis.

Ettepanek on täiendada IKS § 6 eraldi lõikega, mis sätestab, et alla 18-aastaste isikute isikuandmete töötlemisel uuringu eesmärgil tuleb lähtuda lapse parimate huvide põhimõttest ning rakendada täiendavaid kaitsemeetmeid. Laste eriliiki isikuandmete töötlemine oleks lubatud üksnes eelneva asjaomase valdkonna eetikakomitee positiivse hinnangu olemasolul.	
14 Eelnõuga kavandatud andmetöötlussüsteem loob laiaulatusliku infrastruktuuri isikuandmete töötlemiseks uuringu eesmärgil. Arvestades süsteemi potentsiaali võimaldada suuremahulist ja automatiseeritud andmetöötlust, on vajalik täpsustada, et laste, sotsiaal- ja tervisevaldkonna eriliiki isikuandmete kasutamine selles süsteemis oleks piiratud ning lubatud üksnes selgelt piiritletud teaduslikel eesmärkidel ja eelneva asjaomase valdkonna eetikakomitee positiivse hinnangu olemasolul.	Mittearvestatud. Andmetöötlussüsteemile nähakse seadusega ette tingimused, millele see peab vastama, sh ei ole seal andmed isikustatud kuju.
Muud olulised tähelepanekud 15 Eelnõu seletuskirjas on märgitud: “...<i>eetikakomitee peab olema moodustatud seadusega või selle alusel, kuna kehtiva seaduse kohaselt võiks eetikakomitee luua põhimõtteliselt igaiks.</i>“. Samuti on seletuskirja põhjendustes viidatud VTK tagasisidele, milles toetati ettepanekut, mille kohaselt “...<i>eetikakomitee oleks loodud seadusega või selle alusel antud õigusaktiga ja tema pädevus oleks selgelt määratud. Toetati suunda, kus Eestis oleks ühtne eetikakomiteede süsteem (,ühe ukse poliitika“), mis koondab kõik valdkondlikud komiteed ühe juhtiva struktuuri alla.</i>”. Käesoleval ajal tegutseb TLÜ-s eetikakomitee, mis menetleb igakuiselt keskmiselt 12 uuringut. TLÜ eetikakomiteele esitatakse uuringuid mitte üksnes eetilise ja andmekaitsealaselise hinnangu saamiseks, vaid ka seetõttu, et eetikakomitee kooskõlastust vajatakse juhul kui uurija soovib uuringu põhjal kirjutada teaduslikku artikli ning avaldada selle	Selgitame, et eetikakomiteede reguleerimine seaduse tasandil ei ole JDM-i pädevuses, ega selle eelnõu skoobis.

rahvusvahelises teadusväljaandes. TLÜ eetikakomiteele seni ja ka edaspidi esitatavad uuringutele võib kohalduda antud seadusemuudatus, mille kohaselt peab uurija pöörduma seaduse alusel loodavasse eetikakomiteesse. TLÜ eetikakomitee ei ole loodud seaduse alusel, vaid moodustatud rektori korraldusega vastavalt eetikakomitee statuudi p-le 2.2 (statuut on kehtestatud TLÜ põhikirja § 12 p 10 ja § 14 lg 1 alusel). Kahetsusväärset ei ole seletuskirjas analüüsitud olemasolevate eetikakomiteede edasine saatus. Samuti ei ole selgitatud, kas on plaanis luua volitusnorm, mis lubab edaspidi ülikoolide ja teiste asutuste juures ka käesoleval ajal tegutsevaid eetikakomiteid seaduse alusel luua ning millisel alusel ja põhimõtetel tegutsevad edaspidi olemasolevad eetikakomiteed. Palume seletuskirjas vastavat teemat täiendavalt analüüsida ning selgitada, milline on olemasolevate eetikakomiteede edasine õiguslik staatus.	
16 Seletuskirjas on öeldud, et AKI avaldab info tehtavatest uuringutest Eesti teabeväravas. Seletuskirjas ei ole selgitatud, millist infot ja millises mahus avaldatakse ega ka seda, millal antud info avalikuks tehakse. Seletuskirjas pole samuti selgelt väljendatud, kas vastav avaldamine võib mõjutada uuringute konfidentsiaalsust ja intellektuaalomandi kaitset või sellega kaasnevaid riske.	Selgitame. Teave, mis tuleb esitada AKI-le on sama teave, mille AKI eelnõu kohaselt oma veebilehel ka avaldab, sh saab teavet kuvada tehnilise lahenduse olemasolul Eesti teabeväravas. Juurdepääsupiiranguga teabe osas on seletuskirja täiendatud.
17 Arvestades, et käesoleva eelnõu seletuskirjas tuuakse esile, et juhul kui uuringu tegija andmeid isikustatud kujul ei vaja ning teadusuuringu tegijale luuakse võimalus andmeid töödelda andmetöötluskeskkonnas, väheneb uuringu tegija töökoormus ja lüheneb uuringu tegemise aeg. Isikuandmete töötlemine andmesubjekti nõusolekuta tähendab teadustöö tegijale paratamatult IKS-ist tulenevaid piiranguid ja halduskoormust (eetikakomitee	Selgitame, et koolidele loodi õiguslik alus tehisintellekti rakendustes isikuandmete kasutamiseks, mitte arendamiseks, mida käesolev eelnõu käsitleb.

menetlus). Märgime, et eelmise aasta lõpus otsustati põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse ning kutseõppeasutuse seaduse muutmise seadusega (direktorite atesteerimine, õpetajate karjäärimudel ning isikuandmete töötlemine tehisintellekti rakenduse kasutamisel) anda seaduslik alus õpilaste isikuandmete töötlemiseks tehisintellekti rakenduse kasutamisel põhikooli- ja gümnaasiumiseadusega kõigile koolidele. Palume võimalusel käesoleva eelnõu ettevalmistamisel Teie ekspertarvamust selles, millisele alusele isikuandmete töötlemise nõudeid silmas pidades peaksid tuginema ülikoolid üliõpilaste isikuandmete töötlemiseks tehisintellekti rakenduste kasutamisel ülikoolides. Viidatud eelnõu menetlemisel põhjendati reguleerimise vajadust järgmiselt - "...luua õiguslik alus õppetegevuses tehisintellekti rakenduste kasutamiseks põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses, kuna sellele osundas Andmekaitse Inspektsioon. Tehisintellektil põhinevate tehnoloogiate järjest laienev kasutuselevõtt, sh ka koolide poolt õppetegevuses on toonud kaasa vajaduse õpilaste isikuandmete kaitse täiendavaks tagamiseks ning sellest tulenevalt õigusaktide muutmiseks."	
5. Eesti Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liit 1 Oleme eelnõu analüüsinud ning toetame kehtiva isikuandmete kaitse seaduse § 6 muutmist eesmärgiga tagada õigusselgus, kes ja millistel tingimustel võivad andmesubjekti nõusolekuta töödelda isikuandmeid teadus- ja ajaloouringu ning statistika eesmärgil. ITL-i hinnangul on eelnõu mitmes küsimuses ebaselge ning ei ole täielikult kooskõlas EL-i isikuandmete kaitse üldmäärusega. Mõistame, et õigusselguse huvides on püütud eelnõu teksti lisada rohkem selgitusi, kuid leiame, et sellest rohkest õigusnormi tekstist ei pruugi päriselus olla abi tagamaks, et tulevased uuringud toimuksid turvaliselt ja eetiliselt.	Justiits- ja Digiministeeriumi mäрге Teadmiseks võetud. Selgitame, et eelnõuga ei nähta ette andmetöötlussüsteemi mõistet vaid tingimused, millele andmetöötlussüsteem peab vastama kui sellest IKS § 6 andmeid uuringu eesmärgil töödeldakse.

Eelnõu peab andma selge vastuse küsimusele, millal on uuring turvaline. Teadusuuringud vajavad selgeid aluseid ning andmekaitse reeglitega arvestamist. Ka muud riiklikud ja kohaliku omavalitsuse uuringud peavad toimuma selgete piiride raames. Seetõttu leiame, et protsessi võiks veel läbi mõelda ja küsimusi analüüsida ning oleme valmis selleteemalistel aruteludel ka osalema. Kokkuvõtteks leiame, et eelnõuga kavandatavad muudatused on vajalikud, et kaasajastada ja ühtlustada uuringu tegemise andmetöötluste tingimusi ning sätestada täiendavad kaitsemeetmed, et andmesubjektide põhiõigused oleksid paremini kaitstud. Samas soovitame eelnõus selgemalt määratleda, kes on puudutatud isikud, täpsustada andmetöötlussüsteemi mõistet ja selle pakkujate ringi ning analüüsida veel kooskõla EL-i õigusaktidega.	
2 Subjekti määratlus ja adressaatide ring Eelnõust ja selle seletuskirjast ei tule selgelt välja, kes on subjekt ehk keda puudutab eelnõu §-ga 1 muudetav isikuandmete kaitse seaduse (IKS) §-is 6 sisaldav võimalus töödelda isikuandmeid teadus- ja ajaloouuringu ning statistika eesmärgil. Eelnõust on raske aru saada, et see on mõeldud ka ettevõtetele. Teeme ettepaneku eelnõu seletuskirjas selgemalt välja tuua, et muudatus puudutab lisaks riigiasutustele ja teadusasutustele ka ettevõtjaid, kes soovivad teha teadusuuringuid või innovatsiooni avalikes huvides. See pole hetkel üheselt arusaadav, kuna eelnõu tegeleb suuremas osas avaliku sektori käes olevate ja avaliku sektori poolt kasutatavate isikuandmetega ning samal ajal kehtib siiski ka eraettevõtetele.	Arvestatud, seletuskirja täiendatud.
3 Esmase ja teisese andmetöötluste eristamine	

Eelnõu § 1 punktiga 1 muudetava IKS § 6 lõikes 1 ei eristata esmast ja teisest töötlust. Teisese töötlemise puhul võib pseudonüümimise nõue (siseriiklik õigus) teatud juhtudel olla madalama kaitsetasemega kui "mittetuvastava töötlemise" nõue, mis on teisese töötlemise puhul otsekohalduv kohustuslik kaitsestandard (EL-i isikuandmete kaitse üldmäärus ehk IKÜM art 89 lg 1 viimane lause, mis viitab sisuliselt IKÜM artiklile 11). See tähendab, et: 1) esmase andmetöötluse korral võib valida kaitsemeetmed vastavalt riskitasemele, mis kaasneb töötluste mõjuga andmesubjektide õigustele ja vabadustele, mh võib kasutada pseudonüümimist vastavalt IKÜM art 89 lg 1 eelviimasele lausele; 2) teisese andmetöötluse korral peab kohaldama eelkõige IKÜM art 89 lg 1 viimases lauses viidatud kaitsemeetmeid, s.t "mittetuvastavat töötlemist" vastavalt IKÜM artiklile 11. Seega siseriikliku õigusega on põhimõtteliselt võimalik täpsustada ainult sellise andmetöötluse tingimusi, kus pseudonüümimine pole piisav kaitsemeede ning IKÜM artikli 11 järgne "mittetuvastav" töötlemine pole võimalik. Seetõttu teeme ettepaneku segaduste ja vääriti tõlgendamise vältimiseks selgelt sätestada, kas: A. IKS § 6 lg 1 on õiguslik alus nii esmaseks kui ka teiseseks isikuandmete töötlusteks teadus-, ajaloouuringu, statistikatöö või muude avalikes huvides toimuvate analüüside ja uuringute (edaspidi "uuring") eesmärgil vastavalt IKÜM art 6 lg 1 punktile e (<i>task carried out in the public interest, exercise of official authority vested in the controller</i>). VÕI B. IKS § 6 kehtestab avalikes huvides toimuvate analüüside ja uuringute üldtingimused ja määratleb, millises andmetöötlussüsteemis töötlemist	Mittearvestatud. Selgitame, et IKÜM ei erista esmast ja teisest andmetöötlust. Andmetöötlus toimub teatud eesmärgil ja õiguslikul alusel. Selgitame, esmase andmetöötlusega on tegemist juhul kui andmed kogutakse ühel eesmärgil, nt mõne avaliku ülesande täitmise eesmärgil, juhul kui andmeid on vaja kasutada teise asutuse eesmärkidel on tema selleks omaette õiguslik alus ning andmetöötlus toimub selle asutuse esmasel eesmärgil, temale seadusega pandud ülesande täitmiseks. Nüüd kui ühel eesmärgil kogutud andmeid hakatakse kasutama uuringu vajadusteks siis saab uuringu tegija vaatest tema esmaseks andmetöötluseks uuringu tegemine IKS õ 6 tuleneval õiguslikul alusel. Ei IKÜM ega ka IKS ei erista esmast ja teisest andmetöötlust. Eelnõu ja seletuskirja muudetud, nõusolekuta fraas eelnõust välja jäetud.
---	---

loetakse "mittetuvastavaks töötlemiseks" IKÜM art 11 järgi. Vastavad õiguslikud alused tuleb kehtestada eriseadustes (riiklik statistika, teadustegevuse korralduse alused, arhiivindus, ametkondlik statistika, hädaolukord, geeniuuringud jms) või toetuda andmesubjekti nõusolekule. Märgime, et ettepaneku järgi pole vajadust täpsustada, et töötlemine võib toimuda ilma "andmesubjekti nõusolekuta". See fraas tuleks eelnõust kustutada, kui eelnõuga nähakse ette iseseisev seadusest tulenev õiguslik alus isikuandmete töötlemiseks. Kehtivas IKS § 6 lõikes 1 tekitab "andmesubjekti nõusolekuta" segadust ja mitmetimõistetavust eelkõige terviseandmete töötlemisel, kus "isiku nõusolek" võib olla käsitletav ka nõusolekuna sekkumiseks inimese kehalisse puutumatusse (inimgeeniuuringute vm meditsiiniliste uuringute puhul). Viimast tüüpi nõusolek võib olla nõutav sõltumata sellest, kas isikuandmeid töödeldakse andmesubjekti nõusoleku alusel või mitte.	
4 Psedonüümiseerimise defineerimine Eelnõu § 1 punktiga 1 muudetava IKS § 6 lg 3 kohta märgime, et siseriikliku õigusega ei saa minna sisustama ega muutma otsekohalduvas ELi määruses defineeritud õigusmõistet "pseudonüümimine" (IKÜM art 4 lg 1 punkt 5). Ka ei saa minna sisustama ega muutma otsekohalduva ELi määruses mõisteid "(isiku) tuvastamine" (identification) ega "tuvatatud/tuvastatav" (identified/identifiable). Teeme ettepaneku loobuda terminite "pseudonüümimine" ja "muu samaväärset kaitset pakkuv meede" kasutamisest ning selle asemel viidata ainult § 6 lõike 3 kriteeriumitele: a) kaitsemeetmete rakendamise kohustus enne andmete üleandmist uuringu tegijale, b) isiku tuvastamise ja andmete isikustamise vältimise kohustus uuringu tegemisel, c) isiku	Arvestatud osaliselt, eelnõu muudetud. Selgitame, et pseudonüümimise puhul on tegemist on mõistetega, mida kasutavad nii IKÜM kui ka kehtiv IKS. Eelnõuga ei sisustata neid mõisteid vaid nähakse ette, milliseid tingimusi täites on lubatud IKS-i alusel andmed uuringus töödelda.

tuvastamise ja andmete isikustamise vältimise kohustus uuringu väljundis. Eraldi tuua välja, et isegi kaitsemeetmetega andmetöötlus ei tohi muuta andmesubjekti kohustuste mahtu ega teda ülemäära kahjustada.	
5 Andmete edastamine Statistikaametile Eelnõu § 1 punktiga 1 muudetava IKS § 6 lg 4 eeldab, et andmete edastamine Statistikaametile on tingimata vajalik selleks, et Statistikaamet saaks andmeid pseudonüümida või muid kaitsemeetmeid rakendada. Kui Statistikaamet kasutab selleks privaatsuskaitsetehnoloogiaid, siis ei ole andmete edastamine rangelt võttes vajalik, s.t Statistikaamet ise ei pea andmeid tingimata nägema või neist aru saama, et aidata andmeid kaitsta. See norm võimaldab Statistikaametit kaasata andmetöötluse otsustusprotsessi ja töödelda andmeid traditsiooniliste kaitsemeetmetega, mille riskitase on kõrgem kui privaatsuskaitsetehnoloogiatel. Tekib küsimus, miks peaks seadusega Statistikaametile rakendama kergendatud meetmeid, kui nad pakuvad üksnes andmetöötlusteenust ega töötle andmeid oma vajadusteks (riiklik statistika, teadlaste keskkond jms). ITL-i ettepanek on kohaldada Statistikaameti poolt töötlemisel samu nõudeid nagu muude andmetöötlussüsteemide pakkujate puhul (vt eelnõu § 2 - IKS § 6').	Säte eelnõust välja jäetud.
6 Tuvastamist võimaldavate andmete eemaldamine Eelnõu § 1 punktiga 1 muudetava IKS § 6 lg 1 punkt 1 eeldab, et mittetuvastava töötlemise jaoks on vaja mingi osa andmeid eemaldada. Privaatsuskaitsetehnoloogiatega pole see vajalik - andmeid töödeldakse osapooltele mittenähtaval (mittetuvastaval) kujul, samas andmed ise jäävad algsele kujule.	Mittearvestatud. Selgitame, et IKS § 6 alusel peab olema lubatud andmeid töödelda ka isikustatud kujul, sest kõiki uuringuid ei ole võimalik läbi viia pseudonüümitud kujul ning eriseadustega neid etteulatuvalt sätestada.

Teeme ettepaneku lihtsustada seda normi selliselt, et tuvastaval kujul (nt toorandmed või lihtpseudonüümitud andmed, kus vastutaval töötlejal on juurdepääs pseudonüümimisvõtmele) andmete töötlemine on lubatud ainult eriseadustes määratletud juhtudel, aga mittetuvastaval kujul töötlemine on lubatud IKS §-s 6 sätestatud tingimustel (töötlemine AKI poolt kontrollitud andmetöötluskeskkonnas, kus kasutatakse nii asjakohaseid tehnilisi kui ka organisatoorseid kaitsemeetmeid).	
7 Ülekaalukas avalik huvi Eelnõu § 1 punktiga 1 muudetava IKS § 6 lg 1 punkt 2 on meie hinnangul liiga avatud tõlgendustele ja sõltub uuringu tegija suvast. Seetõttu teeme järgmised ettepanekud: täpsustada "uuringu tegija" mõistet - kas see on uuringu tellija või uuringu vahetu teostaja? täpsustada ülekaalukat avalikku huvi vähemalt riigi kui uuringu tegija puhul eriseadustes (riiklik statistika, hädaolukorrad, ametkondlik statistika poliitikauuringuteks, geeniuuringud jms) ja IKS-is viidata nendele eriseadustele. Selgitame, et poliitikauuringud vajavad selget seaduslikku alust (IKÜM art 6 lg 1 punkt e) ja igakordset põhiõiguste riivete proportsionaalsuse hindamist sõltumata uuringu riskitasemest (poliitikauuringud eeldavad suure hulga ühiskonna liikmete kohta info kogumist ja töötlemist, et teha ühiskonna jaoks vajalikke otsuseid). Ei piisa, et andmetöötlus põhineb avaliku võimu teostaja üldisel seadusest tulenevate ülesannete täitmise kohustusel. Alternatiivse ettepanekuna pakume IKS § 6 lg 1 punkti 2 kustutamist.	Arvestatud osaliselt. Eelnõu ja seletuskirja täiendatud. Avaliku huvi osas vt p 2.4. Selgitame, et, et asutuse tehtav uuring peab olema seotud temale pandud ülesandega, ülesande ja uuringu vahel peab olema eesmärgipärane seos.

8 Andmesubjekti õiguste piiramine uuringu tegija poolt Eelnõu § 1 punktiga 1 muudetava IKS § 6 lõikega 11 riik sisuliselt delegeerib oma seadusloome õiguse edasi uuringu tegijale. See seadusloome volitus tuleneb IKÜM artikkel 89 lõikest 2, mis lubab liikmeriikidel oma õigusega teha erisusi IKÜM artiklites 15, 16, 18 ja 21 loetletud andmesubjekti õigustest. IKS § 6 lg 11 aga delegeerib vastava erisuste tegemise otsustusõiguse seaduse asemel otse uuringu tegijale ning jätab selle tema valikuvabaduseks. Seejuures on jäetud tähelepanuta, et teisesel töötlemisel tuleb rakendada IKÜM artikli 89 lg 1 viimase lause kohaselt mittetuvastavat töötlemist - sellisel juhul IKÜM artiklid 15-20 ei kohaldugi. Teeme ettepaneku viia eelnõu tekst kooskõlla IKÜMi loogikaga, mille kohaselt on mittetuvastava töötlemise korral lubatud rohkem erandeid andmesubjekti õigustest, sõltumata andmetöötluse õiguslikust alusest (võib olla ka nõusolek) ja sõltumata sellest, kas tegu on esmase või teise töötlemisega. Sisuliselt IKS § 6 lg 3 eelnõus nuginii dubleerib IKÜMi mittetuvastava töötlemise nõudeid (IKÜM artikkel 11).	Eelnõu ja seletuskirja muudetud.
9 Andmetöötlussüsteemi mõiste ja pakkujad Seoses andmetöötlussüsteemiga (eelnõu § 2) vajab selgitamist, mis see täpsemalt on. Kas see on kitsas tegevus või saab andmeid töödelda igas IT-süsteemis? Mõiste "andmetöötlussüsteem" on määratlemata. Jääb segaseks, kas andmetöötlussüsteemi tuleb kasutada ainult mittetuvastava töötlemise tagamiseks või sobib see ka tuvastava töötlemise korral. Kas see on sama, mis "andmeruum" EL-i andmemääruse (Data Act Regulation No 2023/2854) artikli 33 tähenduses või "turvaline andmetöötluskeskkond" EL-i andmehaldusmääruse (Data Governance Act No 2022/868) artikkel art 2 lg 1 punkti 20 tähenduses? Kui jah, siis tuleks lisada viide.	Mittearvestatud. Selgitame, et kui eelnõu ei piira andmetöötlussüsteemi pakkujate ringi, siis seda seaduse tasandil välja ei tooda. Tegemist ei ole sama andmeruumiga, mis EL-i andmeruumimääruses. Eelnõuga ei looda definitsiooni andmetöötlussüsteemile vaid sätestatakse tingimused, millele andmetöötlussüsteem peab vastama juhul kui selles soovitakse andmeid IKS § 6 eesmärgil töödelda.

Teeme ettepaneku sätestada eelnõus definitsioon siseriikliku õiguse jaoks, arvestades ELi õigusest tulenevaid nõuded turvalistele andmetöötluskeskkondadele, andmeruumidele jne. Samuti vajab selgitamist, kes võib andmetöötlussüsteemi teenust pakkuda. Eelnõu seletuskiri küll selgitab, et turg on jäetud lahtiseks, kuid see võiks selgemini välja tulla. Palume eelnõus täpsustada, et andmetöötlussüsteemi pakujate ring ei ole piiratud üksnes riigiasutustega (Statistikaametiga), vaid võimalus on ka ülikoolidel ja ettevõtetel.	
10 Tingimuste kontrollimine Andmekaitse Inspeksiooni poolt Eelnõu § 1 punktiga 2 IKS-i lisatav § 6¹lg 5 sätestab, et Andmekaitse Inspeksiooni (AKI) kohustuse kontrollida andmetöötlussüsteemi kasutuselevõtul seaduses sätestatud tingimuste täitmist. Andmetöötlussüsteemi nõuete täitmise kontrollimine tähendab sisuliselt tarkvara/riistvara auditi tegemist. Kuidas see praktikas korraldatakse? Kas AKI küsib lihtsalt pabereid või kinnitusi nõuete täitmise kohta, ilma et mõni audiitor või sertifitseerija peaks neid eelnevalt allkirjastama? ITL-i ettepanek on lisada auditi nõue.	Arvestatud osaliselt, eelnõu ja seletuskirja täiendatud. Selgitame, et kontroll sarnaneb auditiga ning seda tehakse järelevalvemenetlusele ettenähtud IKS-i ja HMS regulatsiooniga. Eelkontroll eeldab kohapealset kontrolli. Eelnõuga nähakse ette andmetöötlussüsteemi pakujale kohustuse vähemalt kord aastas kontrollida andmetöötlussüsteemi nõutele vastavust ning aruande esitamise Andmekaitse Inspeksioonile.
11 Andmetöötlussüsteemis andmete töötlemise eetilisus Eelnõu § 1 punktiga 2 IKS-i lisatav § 6¹ lg 6 sätestab, et kui uuringu eesmärgil töödeldakse andmeid andmetöötlussüsteemis täites kõik IKS § 6¹ sätestatud tingimused, siis ei ole vajalik asjaomase valdkonna eetikakomitee poolt kontrollida enne uuringu alustamist uuringu eetilistust. Juhime tähelepanu, et ka väga rangete kaitsemeetmetega töötlemine võib olla ebaetiline. Peamine eelis andmetöötlussüsteemi kasutamisel seisneb selles, et see võimaldab tugevamaid kaitsemeetmeid ja seetõttu võib kvalifitseeruda	Mittearvestatud. Andmetöötlussüsteemis ei ole võimalik uuringu tegijal isikuid tuvastada, mistõttu ei ole ka olulist riivet isikute põhiõigustele.

kui "mittetuvastav töötlemine", mis võimaldab välistada IKÜM artiklites 15-20 nimetatud andmesubjekti õiguste kohaldumise. Teeme ettepaneku IKS § 6¹ lõige 6 kustutada. Oleme seisukohal, et eetikakomiteede kontroll on vajalik ka andmetöötlussüsteemi kasutamisel. Kuna uuringute tulemuste puhul eetilisust ei hinnata, on vaja seda teha enne uuringut ehk enne andmetöötluste algust.	
6. Eesti Linnade ja Valdade Liit	Justiits- ja Digiministeeriumi märged
1 Isiku põhiõiguste kaitse andmete töötlemisel. Eelnõus on IKS §-ga 6 seoses viidatud, et paraneb isikute põhiõiguste kaitse andmete töötlemisel. Selgitamist vajab, milles seisneb eelnõu kohaselt isikute põhiõiguste parem kaitse. Eelnõu kohaselt puudub isikul sisuliselt põhiseaduse §-s 19 sätestatud enesemääramisõigus: kui isik on oma andmed riigile või avalikule sektorile, näiteks teenuse saamiseks, juba edastanud, ei ole tal võimalik keelduda nende andmete kasutamisest teistsugustel eesmärkidel, ei isikustatud ega isikustamata kujul. See kehtib sõltumata andmete liigist, hõlmates nii tavalisi kui ka eriliigilisi isikuandmeid. Praegu kehtivad eetikanõuded näevad ette, et uuringutes ja sarnastes tegevustes osalemine on vabatahtlik. Eelnõus selline vabatahtlikkuse põhimõte aga puudub.	Selgitame. Eelnõuga täpsustatakse tingimustega, millele andmetöötlus peab vastama. Eelnõu puudutab uurinuid, mis tehakse isikut puudutavatel andmetel kuid ei puuduta uuringuid, millesse isikud aktiivselt kaasatud on. Sellistes uuringutes osalemine on isikutele endiselt vabatahtlik.
2 Hallatava asutuse mõiste. IKS § 6 lõike 2 kohaselt võib ka kohaliku omavalitsuse asutus ja nende hallatav asutus teha isiku nõusolekuta uuringuid ja analüüse täites IKS § 6 lõikes 1 sätestatud nõuded. Täpsustamist vajab, kas hallatavate asutuste all peetakse silmas ka haridusasutusi, näiteks gümnaasiume? Sellisel juhul tõusetub küsimus, kas nn uurimistööde raames oleks võimalik koguda andmeid kaasõpilaste usuliste veendumuste või poliitiliste eelistuste kohta eeldusel, et seaduses sätestatud nõuded on täidetud. Samas võib gümnaasiumiõpilase ja isegi kooli jaoks kogu seaduses ette nähtud menetluse ja nõuete täitmine osutuda keerukaks.	Selgitame, juhul kui koolil ei ole seaduse antud õigust uuringuteläbi viimiseks, kus on ära toodud töödeldavate isikuandmete kategooriad ning eesmärgid, siis tuleb uuringu läbiviimiseks täita IKS § 6 tingimused. Juhul kui uuringut viib läbi kooliõpilane siis tuleb hinnata, millisel õigusliku alusel ta seda teeb, üheks võimalikuks variandiks on ka nõusolekualuse uuringute tegemine.

3 Andmekaitse Inspeksiooni roll. IKS § 6 lõike 5 kohaselt teavitab uuringu tegija enne isikuandmete töötlemist uuringust, selle eesmärkidest ning töödeldavatest andmetest Andmekaitse Inspeksiooni. Võrreldes kehtiva õigusega on eelnõus Andmekaitse Inspeksiooni rolli muudetud selliselt, et see piirdub peamiselt seire ja eelkontrollidega ega hõlma võimalust andmetöötlust ennetavalt keelata. Kuigi selline lähenemine vähendab nn loamenetluste kaotamise kaudu bürokraatiat, võib see praktikas kaasa tuua olukordi, kus võimalik kahju andmesubjektile on tekkinud juba enne järelevalvemeetmete rakendamist ning rikkumistele reageeritakse alles kaebuse või muu rikkumisteabe saamisel järelevalvemenetluse käigus. Seetõttu tuleks eelnõus kaaluda Andmekaitse Inspeksioonile võimaluse andmist peatada uuringu läbiviimine koheselt teate saamisel, seniks, kuni isikute kaitseks on rakendatud piisavad meetmed.	Mittearvestatud. AKI-l on juba täna järelevalvepädevus ning meetmete rakendamise õigus (IKS § 56) sh õigus nõuda isikuandmete töötlemise piiramist ja lõpetamist.
4 Andmekogude põhimäärused. IKS § 6 lõike 9 kohaselt ei pea vastutav töötleja järgima sama paragrahvi lõike 3 punktides 1–3 ning lõigetes 5 ja 7 sätestatud nõudeid juhul, kui uuringu tegija töötleb käesolevas paragrahvis sätestatud eesmärkidel isikuandmeid ühe andmekogu piires, mille vastutavaks töötlejaks ta ise on. Kui andmeid töödeldakse andmekogus, mille vastutav töötleja on uuringu läbiviija, tekib küsimus, kas uuringute ja analüüside tegemine peaks olema reguleeritud ka andmekogu põhimääruses. Samuti ei ole piisavalt selge, kuidas tagatakse andmesubjektide jaoks läbipaistvus seoses andmete töötlemisega uuringute eesmärgil. Vähemalt eelnõu seletuskirjas võiks olla viidatud, et andmekogude põhimäärustes tuleks ette näha andmete kasutamine uuringuteks ja analüüsideks. Kehtiv eelnõu piirdub üksnes üldiste nõuete sätestamisega, mille sisustamine jääb igal konkreetsel juhul uuringu	Arvestatud osaliselt, eelnõu ja seletuskirja täiendatud.

läbiviija ülesandeks, ega taga seeläbi piisavat läbipaistvust, sh arusaama sellest, et andmeid kasutatakse ka teistel eesmärkidel, kui see andmesubjekti jaoks eeldatav on.	
5 Andmetöötlussüsteem. IKS §-s 6¹ sätestatakse nõuded andmetöötlussüsteemile, kuid eelnõust ei selgu, millistele konkreetsetele tingimustele see süsteem vastama peab. Samuti jääb ebaselgeks, millisele regulatsioonile eelnõus viidatakse. Tekib küsimus, kas tegemist on andmekoguga AvTS tähenduses ning kas sellel süsteemil peab olema põhimäärus. Kui mitte, siis ei ole selge, kuidas tagatakse andmesubjektide jaoks läbipaistvus ning muud isikuandmete kaitse üldmääruses (IKÜM) sätestatud õigused.	Selgitame. Tegemist ei ole andmekoguga AvTS-i mõttes. Andmekogu AvTS-i mõttes on riigi, kohaliku omavalitsuse või muu avalik-õigusliku isiku või avalikke ülesandeid täitva eraõigusliku isiku infosüsteemis töödeldavate korrastatud andmete kogum, mis asutatakse ja mida kasutatakse seaduses, selle alusel antud õigusaktis või rahvusvahelises lepingus sätestatud ülesannete täitmiseks. Süsteemi tingimused on toodud § 6¹ lõigetes 1 ja 2.
6 Logide säilitamine. IKS § 6¹ lõike 3 kohaselt kustutatakse uuringu käigus töödeldavad andmed andmetöötlussüsteemist pärast uuringu valmimist ja uurimistulemuste valideerimist. Logid kustutatakse üks aasta pärast uuringu käigus töödeldavate andmete kustutamist. Kui logisid säilitatakse üksnes ühe aasta jooksul, kuid väärteo aegumistähtaeg on viis aastat, tekib küsimus, kuidas saavad uuringute läbiviijad tõendada andmetöötluse õiguspärasust olukorras, kus kaebus esitatakse näiteks kolm aastat pärast andmetöötluse toimumist.	AKI pädeva järelevalveasutusena hindas logide säilitamise vajadust ühele aastale.
7 Andmetöötlussüsteemi infoturbe standardid. IKS § 6¹ lõikes 4 on sätestatud, et valdkonna eest vastutav minister võib määrusega kehtestada andmetöötlussüsteemis andmete töötlemisele täiendavad tehnilised ja korralduslikud turvanõuded. Avaliku sektori puhul võiks eelnõus olla selgesõnaline viide EITS-i kohustuslikule rakendamisele sellise süsteemi turbe tagamisel. Erasektori puhul võiks olla ette nähtud vähemalt vastava ISO sertifikaadi nõue.	Arvestatud osaliselt. Selgitame, et Eesti infoturbestandardi või selle alternatiiviks oleva standardi (rahvusvaheline standard ISO/IEC 27001 või Eesti standard EVS-EN ISO/IEC 27001) nõude rakendamise kohustus tuleneb teatud organisatsioonidel (küberturvalisuse seaduse tähenduses teenuseosutajatel) küberturvalisuse seaduse § 7 lõike 5 alusel antud Vabariigi Valitsuse määrusest nr 121 "Võrgu- ja infosüsteemide küberturvalisuse nõuded" - vt määruse § 3. Selle hulgas on osad, kuid mitte

	kõik teenuseosutajad, kes peavad isikuandmete kaitse seadust, sh siinse eelnõu nõudeid järgima. Mitte kõik küberturvalisuse seaduse tähenduses olevad teenuseosutajad ei pea rakendama Eesti infoturbestandardit või selle alternatiivset standardit, kuid miinimum on, et nad kõik täidavad ära esmaste turvameetmete nõuded (vt eelviidatud määruse § 5¹ ja sama määruse lisa).
8 Tehisaru kasutamine uuringute läbiviimisel. Seletuskirjas on märgitud: „<i>Tehisaru arendamist tuleb seega käsitleda ühe osana laiemast teadus- ja arendustegevusest, millele IKÜM annab selge õigusliku aluse – nii arendus-, treening-, valideerimis- kui ka testimisfaasis.</i>“ See seisukoht võiks olla selgemalt kajastatud ka seaduse tekstis, kuna eelnõu praeguses sõnastuses jääb vastav regulatsioon võrdlemisi ebamääraseks. Samuti oleks abiks vähemalt allmärgusena viide IKÜM-is sätestatud „selgele õiguslikule alusele“. Lisaks tuleks tehisaru eripärasid arvestades selgemalt määratleda piirid tehisaru kasutamisel isikuandmete analüüsimisel.	Selgitame. IKS § 6 ja 61 sätestavad tingimused tehisaru arendamiseks, kasutamine peab toimuma muul õiguslikul alusel.
9 Jätku-uuringud. Eelnõus puudub nn jätku-uuringute käsitus. Ei ole selge, kas uuring, mille käigus võrreldakse sama valimi andmeid pikema ajavahemiku jooksul (nt 25 aastat ning igal aastal toimub 3-5 konkreetset osauuringut), on eelnõu mõistes käsitav ühe uuringuna ning kas sellisel juhul võib kogu valim säilida andmetöötlussüsteemis aastaid. Näiteks paneeluuringute puhul võib andmete kogumine ja analüüs kesta kümneid aastaid, mistõttu vajab selliste uuringute käsitus eelnõus täpsemat selgitamist.	Selgitame. Juhul kui tegemist on isikustatud andmetega jätkuuringuga tuleb vastav info ka eetikakomitee hinnangu saamiseks välja tuua, sh kuidas on plaanitud andmeid säilitada ning edaspidi töödelda. Eetikakomitee saab vastavale uuringule ka hinnangu anda. Sh kas piisab nõ ühekordsest hinnangu küsimisest või tuleb siiski iga etapi kohta uus hinnang saada.
10 Andmete koosseisu määratlemine. Seni on nii Justiits- ja Digiministeerium kui ka Andmekaitse Inspeksioon PS § 26 kohaldamisel rõhutanud vajadust isikuandmete koosseisu selge määratlemise järele seaduse tasandil. Eelnõus selline määratlus puudub. Samas on arusaadav, et kõigi tulevikus võimalike	Selgitame. Uuringute puhul ei ole võimalik piiritleda, milliseid andmeid töödelda võib, seetõttu on lubatud üldiselt isikuandmete, sh eriliiki isikuandmete töötlemine.

andmetöötluste konkreetseid isikuandmete koosseise ei ole alati võimalik ette näha. Sellest hoolimata oleks oluline, et sarnastes olukordades kohaldataks õigusloomes ühtseid põhimõtteid ning andmete koosseisu määratlemise lähenemine oleks läbivalt ühesugune.	
11 Kohaliku omavalitsuse korralduse seadus. Riigikogus on teisel lugemisel Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse ja sellega seonduvate seaduste muutmise seaduse eelnõu (688 SE). Nimetatud seaduse § 31 lõige 3 tuleks IKS § 6 muudatuste jõustumisel kehtetuks tunnistada. Vastasel juhul jääb kohalike omavalitsuste võrdse kohtlemise põhimõte sisuliselt deklaratiivseks, kuna vastavad piirangud tulenevad jätkuvalt KOKSist. Lisaks on KOKS-i menetluse käigus korduvalt rõhutatud, et tegemist on nn vahepealse lahendusega kuni IKS-i jõustumiseni. KOKS § 31 lõige 3 on sõnastatud järgmiselt: <i>„Valla või linna ametiasutusel ja ametiasutuse hallataval asutusel on õigus teha poliitika kujundamiseks analüüsi ja uuringuid. Kui analüüsi või uuringu tegemiseks on vaja saada teise vastutava või volitatud töötleja andmekogudest isikuandmeid, sealhulgas pseudonüümitud andmeid, hindab Andmekaitse Inspeksioon enne andmekogu vastutavale töötlejale taotluse esitamist avaliku huvi olemasolu, andmete töötlemise eesmärki, andmekoosseisu minimaalsust ja andmete säilitamise vajadust. Andmekogust isikuandmete väljastamise otsustab andmekogu vastutav töötleja, võttes arvesse Andmekaitse Inspeksiooni hinnangut.“</i>	Arvestatud, eelnõu ja seletuskirja muudetud. KOV hakkab uuringuid tegema IKS § 6 ja 6¹ alusel.
12 Tehisintellekti määrus. Seletuskirjas viidatakse jõustuvale tehisintellekti määrusele, kuid käesolevaks ajaks on nimetatud määrus juba jõustunud.	Seletuskirja muudetud.

7. Riigikogu Kantselei	Justiits- ja Digiministeeriumi mäрге
Seletuskirja kohaselt laiendatakse IKS § 6 lõikes 2 uuringu tegijate ringi, nii et kõik tegevused, mille käigus kogutakse, analüüsitakse ja tõlgendatakse andmeid avalike ülesannete täitmiseks, loetakse seaduse tähenduses uuringuks. Juhin tähelepanu, et sätte kavandatav sõnastus („Käesoleva seaduse tähenduses loetakse käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud uuringuks ka Vabariigi Valitsuse seaduse §-s 38 sätestatud täidesaatva riigivõimu asutuse, kohaliku omavalitsuse asutuse, nende hallatava asutuse ning avalik-õigusliku juriidilise isiku ja tema hallatava asutuse tehtud analüüsid ja uuringud, sealhulgas tehnoloogiaarendused“,) ei hõlma põhiseaduslikke institutsioone ja neid teenindavaid riigi ametiasutusi, sealhulgas Riigikogu Kantseleid ja selle struktuuri kuuluvat Arenguseire Keskust. Palun sättes toodud loetelu selles osas täiendada.	Arvestatud, eelnõu ja seletuskirja täiendatud. Selgitame, et põhiseaduslikule institutsioonile kohaldub IKS üksnes osas, mis ei puuduta nende põhiseaduslike ülesannete täitmist. Juhul kui põhiseaduslik institutsioon täidab oma põhiseadusliku ülesannet, tuleb uuringut tegemise õiguslik alus kehtestada tema tegevust reguleeriva seadusega.
8. Tartu Ülikool	Justiits- ja Digiministeeriumi mäрге
1 IKS § 6 lg 1 sätestatud määratlus „teadus-, ajaloouuringu- või statistikatöö“ ei ole üheselt selge, kuna ei ole arusaadav, millised sõnad omavahel ühilduvad. Teen ettepaneku kasutada sõnastust „teadus- ja ajaloouuringu tegemise ja riikliku statistika kogumise (edaspidi uuring) eesmärgil“. Lisaks palun seletuskirjas lahti seletada, millist ja kelle poolt tehtavat ajaloouuringut peetakse silmas juhul, kui ajaloouuring ei kvalifitseeru teadusuuringuna.	Arvestatud, eelnõu muudetud ja seletuskirja muudetud.
2 IKS § 6 lg 3 ei ole selge, millistel juhtudel on isiku tuvastamise vältimiseks vajalik kaitsemeetmena pseudonüümimine ja millisel juhul anonüümimine. Tartu Ülikool teeb ettepaneku sõnastada IKS § 6 lg 3 punktid 2 ja 3 alljärgnevalt: „2) uuringu tegemisel ei või teha lisatoiminguid, mille tagajärjel saab isiku otseselt tuvastada;	Mittearvestatud. Mõistet ei muudeta. Uuringus ei tohi isikud lg 3 kohaselt olla ka kaudselt tuvastatav.

3) uuringu tulemus, sealhulgas tulemuse töötlemine, ei tohi võimaldada otseselt ega kaudselt tuvastada isikut, kelle isikuandmeid, sealhulgas eriliiki isikuandmeid, töödeldi;“ Sõnastuse eesmärk on tagada, et IKS § 6 lg 3 p 2 kohaselt oleks pseudonüümitud uuringuandmete töötlemisel keelatud nende depseudonüümimine. IKS § 6 lg 3 p 3 kohaselt tuleks aga uuringuandmete avalikustamisel (näiteks publitseerimisel) tagada vastavate andmete anonüümsus. Kui uuringu vastutav töötleja soovib uuringu tulemusena avalikustada pseudonüümitud või isikustatud kujul isikuandmeid, vajab see Tartu Ülikooli hinnangul andmesubjekti nõusolekut ja selline avalikustamine ei ole IKS § 6 kohaldamisalas.	Selgitame. Lg 3 alusel tehtavates uuringutes ei tohi isikud olla tuvastatavad, sh uuringu tulemusel. IKS § 6 ei ole õiguslikuks aluseks isikuandmete avalikustamiseks, seda eelnõu ei käsitle. Isikuandmete avalikustamine peab toimuma muul õiguslikul alusel.
3 IKS § 6 lg 4 soovitakse luua olukord, kus Statistikaametile luuakse seadusega eristaatus. Tartu Ülikooli hinnangul ei ole põhjendatud seaduse tasandil välja tuua ainult Statistikaameti kui ühe vastutava töötleja andmetöötluskeskkonda kui IKS § 6 lg 3 p 1 sätestatud nõuetele vastavat. Tartu Ülikool teeb ettepaneku, et vastavad keskkonnad kehtestatakse seaduse alusel antava rakendusaktiga, et mitte piirata uuringute tegemist tulevalt Statistikaameti protsesside ja süsteemide eripäradest.	Säte eelnõust välja jäetud.
4 IKS § 6 lg 7 osas kordab Tartu Ülikool nii teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni korralduse seaduse (edaspidi: TAIKS) eelnõu kui ka isikuandmete kaitse seaduse muutmise seaduse eelnõu väljatöötamiskavatsuse kooskõlastamisel esitatud ettepanekut. Oluline on tagada, et TAIKSi alusel antav eetikakomitee tegevust reguleeriv ministri määrus kehtestaks eetikakomiteele täpsemad ülesanded isikuandmete kaitse aspektide hindamisel. Selline lahendus võimaldaks teadlastel ette näha, milliseid aspekte nad peavad taotluses lahti kirjutama. Samuti oleks selgem, milliseid isikuandmete kaitse aspekte on eetikakomitee hinnanud ja kooskõlastanud. Uuringute praktikas on	Selgitame, et eetikakomiteede tegevust käesoleva eelnõuga ei reguleerita. Võimalike probleemide lahendusi soovitame arutada HTM-iga.

tulnud ette olukordi, kus ka eelneva eetikakomitee kooskõlastuse olemasolul algab andmete väljastamisel andmekogu vastutava töötlejaga isikuandmete kaitse aspektide arutelu uus ring, mis tarbetult kulutab nii teadlaste kui ametnike tööaega. Veelgi enam, uuringu detailide muutumisel (nt uurimismeeskonna uurijate lisandumisel) menetlevad hetkel seda muudatust nii eetikakomitee kui seejärel ka kõik andmekogude vastutavad töötlejad. Tänapäevaks on Haridus- ja Teadusminister TAIKSi § 26 lg 7 alusel teaduseetikakomitee juba moodustanud ja selle hinnangute andmise korra kehtestanud. Isikuandmete kaitse seadusesse muudatuste tegemisel tuleks ette näha ka vastavate muudatuste tegemine viidatud Haridus- ja Teadusministri määruses.	
5 Tartu Ülikool ei kooskõlasta IKS § 6 lg 8, kuna ilma taotlust sisuliselt hindamata ei saa eetikakomitee teha otsust, et riskid on väikesed, ning isikuandmete töötamise riski hindamisel võtaks eetikakomitee sisuliselt uuringu vastutava töötleja rolli. Juhin ka tähelepanu, et IKS § 6 lg 6 ette nähtud eetikakomitee kooskõlastus täiendav kaitsemeetme juhiks, kui uuringu vastutav töötleja töötleb uuritavate isikuandmeid otsest tuvastamist võimaldaval kujul ja ei rakenda IKS § 6 lg 3 toodud pseudonüümist või muid võrdväärseid kaitsemeetmeid. Seetõttu on arusaamatu, kuidas saaksid IKS § 6 lg 6 juhtudel andmekaitsealased riskid olla väikesed. Tartu Ülikooli hinnangul saab uuringu andmetöötamise riske hinnata ainult vastutav töötleja ja eetikakomitee saaks madala riskiga uuringuid hinnata nt lihtsustatud menetluse korras. Lisaks juhin tähelepanu, et isikuandmete kaitse seadusega reguleeritakse üksnes andmekaitsealaste riskide hindamist, mitte eetikaalaste riskide hindamist (mida reguleeritakse TAIKSiga), seetõttu ei saa kindlasti IKS § 6 lg 8 sätestada, et juhul, kui eetikakomitee hindab, et eetikaga seotud riskid on väikesed, võib ta jätta taotluse sisuliselt hindamata. Siiski juhin igaks juhiks tähelepanu ka sellele, et formulatsioon „eetilised riskid“ ei ole ka keeleliselt korrektne, sest kirjeldab riski omadust (eetilised vs	Arvestatud, säte eelnõust välja jäetud.

ebaeetilised riskid). Korrektne oleks öelda nt „andmekaitse- ja eetikaalased riskid“ või „andmekaitse ja etikaga seotud riskid“.	
6 Tartu Ülikool teeb ettepaneku lisada IKS § 6¹ lg 2 p 1 täienduse, et sättes toodud tehnilised ja korralduslikud meetmed on piisavad, kui andmetöötlussüsteem järgib küberturvalisuse seaduses toodud nõuded ja on sertifitseeritud Eesti infoturbestandardi või sellega võrdsustatud infoturbestandardi alusel.	Arvestatud osaliselt. Selgitame, et Eesti infoturbestandardi või selle alternatiiviks oleva standardi (rahvusvaheline standard ISO/IEC 27001 või Eesti standard EVS-EN ISO/IEC 27001) nõude rakendamise kohustus tuleneb teatud organisatsioonidel (küberturvalisuse seaduse tähenduses teenuseosutajatel) küberturvalisuse seaduse § 7 lõike 5 alusel antud Vabariigi Valitsuse määrusest nr 121 “Võrgu- ja infosüsteemide küberturvalisuse nõuded” - vt määruse § 3. Selle hulgas on osad, kuid mitte kõik teenuseosutajad, kes peavad isikuandmete kaitse seadust, sh siinse eelnõu nõudeid järgima. Mitte kõik küberturvalisuse seaduse tähenduses olevad teenuseosutajad ei pea rakendama Eesti infoturbestandardit või selle alternatiivset standardit, kuid miinimum on, et nad kõik täidavad ära esmaste turvameetmete nõuded (vt eelviidatud määruse § 5¹ ja sama määruse lisa).
7 Tartu Ülikool teeb ettepaneku täiendada IKS § 6¹ lg 5 ning näha ette, et Andmekaitse Inspeksiooni poolt kontrollitud ja heaks kiidetud andmetöötlussüsteemid avalikustatakse Andmekaitse Inspeksiooni veebilehel. See on vajalik, et tagada teadlastele ülevaade ja kindlus andmetöötlussüsteemide kasutamisel. Andmetöötlussüsteemide valik on juba teadustöö planeerimise etapis kriitilise tähtsusega, sh et hinnata ja eelarvestada (nt granditaotluse esitamisel) eri andmetöötlussüsteemide kasutamise kulusid.	Arvestatud, eelnõu ja seletuskirja täiendatud.
8 Seletuskirja punkti 1.1 on selgitatud, et edaspidi võib ka eriliiki isikuandmeid töödelda eelnõus toodud kaitsemeetmete olemasolul ilma eetikakomitee kooskõlastuseta, mis peaks lihtsustama nii uurijate kui ka eetikakomiteede tööd. Tartu Ülikool juhib tähelepanu ja palub seletuskirjas täiendavalt selgitada, et lisaks isikuandmete kaitse regulatsioonile võib eetikakomitee kontrollikohustus tuleneda ka teadustegevust puudutavatest õigusaktidest, teadusuuringu rahastaja	Arvestatud, seletuskirja täiendatud.

ja/või publitseerija nõuetest jne ning need olukorrad ei allu isikuandmete kaitse seaduse regulatsioonile.	
9 Tartu Ülikool palub täiendada seletuskirja IKS § 6 lõike 11 osas ja selgitada, et kui andmesubjekti õigusi plaanitakse konkreetse uuringu raames piirata, tuleb uuringu dokumentatsioonis – eelkõige andmekaitsealases mõjuhinnangus – analüüsida andmesubjekti õiguste piiramisega kaasnevaid ohte ja vastavaid maandusmeetmeid.	Arvestatud, eelnõu ja seletuskirja täiendatud.
10 Tartu Ülikool palub täiendada seletuskirja IKS § 6 ¹ lg 3 puudutavat, täpsustades andmete valideerimise perioodi. Juhin tähelepanu, et lisaks enne publitseerimist toimuvale andmete kvaliteedi kontrollile võib osutuda vajalikuks kontrollida uuringu tulemusi ka pärast publitseerimist, lähtudes publitseerija kehtestatud reeglitest, näiteks väliste uurijate vastuväidete korral.	Arvestatud, seletuskirja täiendatud.
9. Eesti Pank	Justiits- ja Digiministeeriumi märged
1 „Riikliku statistika“ asendamine „statistikaga“ vajab selget eristust ja viidet riikliku statistika seadusele (RStS-ile). Eelnõu eesmärk on laiendada IKS § 6 kohaldamist „igasugusele statistikale“ ning jätta § 6 lõikest 1 välja sõna „riiklik“. See tekitab õigusliku ebaselguse, kuna eelnõus ja seletuskirjas ei ole defineeritud, mida „statistika“ IKS § 6 kontekstis täpselt tähendab ning millise standardi järgi hinnata, kas andmetöötuse õiguslik alus ja tingimused on täidetud. Samuti jääb praktikas selgusetuks, kuidas tagatakse IKS § 6 ja RStS erisuste koostoime (sh millal ja mis ulatuses tekivad täiendavad menetluslikud kohustused riikliku statistika töödele). Eesti Pank toetab Statistikaameti eelnõu vastuskirjas toodud ettepanekut, et eelnõu tulemusel ei tohi riikliku statistika tegemine muutuda ebaselgemaks ega ebaproportsionaalselt koormavamaks.	Eelnõu ja seletuskirja täiendatud. Riikliku statistika puhul on tegemist Statistikaametile pandud seadusest tuleneva ülesandega, mille alused sätestatakse eriseadusega, RStS-i tuuakse õiguslik alus andmetöötuseks.

Sellest tulenevalt palume sätestada IKS § 6-s selgesõnaliselt, et riikliku statistika (RStS tähenduses) tegemisel tuleb jätkuvalt lähtuda RStS erisustest ning riikliku statistika raamistiku loogikast (sh konfidentsiaalsuse ja väljundikontrolli reeglid); ning statistika mõiste avardamine ei tooks automaatselt kaasa riikliku statistika tegijatele täiendavaid menetluslikke kohustusi, kui tegemist on RStS alusel tehtava riikliku statistikaga. Selleks tuleks kas säilitada „riikliku statistika“ mõiste IKS § 6 tekstis või luua eraldi norm, mis viitab RStS erisuste kohaldamisele riikliku statistika puhul.	
2 IKS § 6 lg 3 p 2–3 nõuded tuvastatavuse kohta tuleb viia kooskõlla riikliku statistika tööprotsessiga. Eelnõu § 6 lg 3 p 2 sätestab lisatoimingu keelu, mis tooks kaasa isiku tuvastamise, ning p 3 seab tuvastamise vältimise nõude uuringu tulemusele. Riikliku statistika tööprotsessis võivad andmed teatud etappides olla kaudselt tuvastatavad, kuid lõppväljundis välditakse otsest ja kaudset tuvastatavust väljundikontrolli kaudu. Sellest tulenevalt teeme ettepaneku täpsustada eelnõu sõnastust nii, et „lisatoimingu keeld“ ja tuvastatavuse vältimise nõuded oleksid suunatud eeskätt levitamisele ja tulemusele; ning säte ei looks olukorda, kus riikliku statistika seaduspärane töötlemine (sh andmete seostamine, kvaliteedikontroll, tuletatud tunnuste arvutamine) muutub õiguslikult küsitavaks juba töötuse vaheetappides.	Eelnõu ja seletuskirja täiendatud. Riikliku statistika puhul on tegemist Statistikaametile pandud seadusest tuleneva ülesandega, mille alused sätestatakse eriseadusega, RStS-i tuuakse õiguslik alus andmetöötluks.
3 Pseudonüümimise nõue „enne üleandmist“ ei tohi muuta võimatuks riikliku statistika jaoks vajalike andmete kogumist otse andmesubjektilt. Eelnõu § 6 lg 3 p 1 eeldab, et enne isikuandmete üleandmist uuringu tegijale pseudonüümitakse andmed (või rakendatakse samaväärseid kaitsemeetmeid) „päringu saanud andmekogus“. Riikliku statistika	Eelnõu ja seletuskirja täiendatud. Riikliku statistika puhul on tegemist Statistikaametile pandud seadusest tuleneva ülesandega, mille alused sätestatakse eriseadusega, RStS-i tuuakse õiguslik alus andmetöötluks.

tegemine hõlmab mh olukordi, kus andmeid kogutakse otse füüsilistelt isikutelt (nt leibkonnauuringutes) ning pseudonüümimine toimub mõistlikult pärast kogumist töötlusprotsessis, järgides turvameetmeid ja konfidentsiaalsuse reegleid. Sellest tulenevalt teeme ettepaneku täpsustada § 6 lg 3 p 1 rakendust (seletuskirjas ja vajadusel normis) selliselt, et nõue ei välistaks riikliku statistika raames isikuandmete kogumist otse andmesubjektilt isikustatud kujul ning pseudonüümimist seejärel töötlusprotsessis, eeldusel et järgitakse RStS konfidentsiaalsuse ja turvalisuse nõudeid. Eesti Pank on valmis täpsustama oma ettepanekuid ja osalema vajadusel töökoosolekul, et tagada eelnõu kooskõla riikliku statistika toimimise, konfidentsiaalsuse ja andmekaitse põhimõtetega.	
--	--